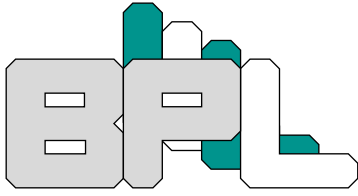

JAARVERSLAG 2003

STICHTING BEROEPSPENSIOENFONDS LOODSEN

Seattleweg 7, gebouw nr. 3 (havennummer 2801), 3195 ND Pernis - Rotterdam

Postbus 830, 3000 AV Rotterdam

Telefoon: (010) 4987451, fax: (010) 411 55 88

ABN ♦ AMRO 497149729

Postbank 5710 582

JAARVERSLAG 2003

STICHTING BEROEPSPENSIOENFONDS LOODSEN/NEDERLAND

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
INHOUDSOPGAVE	3
SAMENSTELLING VAN HET BESTUUR	5
FINANCIËEL EN ADMINISTRATIEF BEHEER	6
VOORWOORD	7
PERFORMANCE	9
INDEXERING	10
KERNCIJFERS deelnemers periode 1988-2003	11
ALGEMEEN	12
Inleiding	12
Premie en pensioengrondslag per 1 januari 2004	12
Vestiging in het buitenland	13
Het doel van de verdragen en verordeningen	13
Lijst van verdragslanden	13
Bedrijfspensioenfondsen Koopvaardij	14
ONTWIKKELINGEN OP PENSIOENGEBIED	
Wet verevening pensioenrechten bij scheiding	14
Algemene Nabestaandenwet (Anw)	14
Verhoging nabestaandenpensioen	15
Flexibele pensioenspaarregeling / flexioen	15
Prépensioenregeling / FLP	15
Reglement aspirant- registerloodsen	15
Indexering	15
Actuariële principes pensioenfondsen	16
Nieuwe regelgeving	17
Wet fiscale behandeling Pensioenen	17
Pensioenregeling na 1 januari 1998	18
Uitruil nabestaandenpensioen	18
Wijziging van de Pensioen- en Spaarfondsenwet (PSW)	19
AOW en aanvullend pensioen	19
Het gat van de AOW	19
UNIE VAN BEROEPSFONDSEN UVB	20
BESTUURSBELEID	24
OPF MODEL GEDRAGSCODE	25
HET GEVOERDE BELEGGINGSBELEID IN 2003	26
JAARREKENING 2003	
Balans per 31 december 2003	35
Staat van baten en lasten over 2003	36
Kasstroomoverzicht	37
Toelichting op de balans en de staat van baten en lasten 2003	38
OVERIGE GEGEVENS	
Actuariële verklaring 31 december 2003	47
Accountantsverklaring	48

INHOUDSOPGAVE

4

Gebeurtenissen na balansdatum	49
BIJLAGEN	
1 Specificatie gezamenlijke depotrekening RIAM / ABN ♦ AMRO	50
2 Enige begrippen	52
3 Uit de jaarverslagen Bedrijfspensioenfonds Koopvaardij 1991 / 2003	55
4 Leeftijdsverdeling deelnemers januari 2004	56
5 Aanpassing asset-mix flexioen / risicorendementsprofielen	57
6 Tabel stortingen 2004 / extra ouderdoms- en bijbehorend nabestaandenpensioen	59
7 Resultaten enquête 2000	60
8 Voorbeelden van pensioenuitkeringen pensioenreglement 1988 en 2004	61
9 Voor als het onverhoopt nodig is (richtlijnen nabestaanden)	62
10 Het Nederlandse erfrecht	66

V.l.n.r. Th. A. Wittkampf,
N.R. Halfweeg,
G.Y.M. van Rooij,
Th. M. Handstede,
J.W. Duyzer,
J.H. Heldoorn,
A.G. Nauta,
H.C. Reijnders (actuaris),
P.J.J. van den Berg.

SAMENSTELLING VAN HET BESTUUR

5

DAGELIJKSBESTUUR

Voorzitter :

A.G. Nauta
Kerkhoflaan 40
4371 CC KOUDEKERKE
Telefoon: (0118) 55 26 06
Fax: (0118) 55 39 36
Mailto: nauta@zeelandnet.nl

Secretaris :

J.W. Duyzer
Molenkamp 16
5306 GM BRAKEL
Telefoon: (0418) 67 70 75
Mailto: jwduyzer@freeler.nl

BESTUURSLEDEN

N.R. Halfweeg
H. Idzerdapad 69
2553 TJ 's GRAVENHAGE
Telefoon: (070) 40 40 343
Fax: (070) 40 40 344
Mailto: halfweeg@hccnet.nl

Mr. drs. Th.M. Handstede
President Wilsonweg 38
3069 AP ROTTERDAM
Telefoon: (010) 420 76 21 (Fax)
Mailto: theohandstede@12move.nl

G.Y.M. van Rooij
Stevinstraat 25
4515 GB YZENDYKE
Telefoon: (0117) 30 10 08
Fax: (0117) 30 27 38
Mailto: g.vanrooij@loodswezen.nl

P.J.J. van den Berg
Noordlaarderweg 11
9475 TE MIDLAREN
Telefoon: (050) 409 08 92
Mailto: pijvandenbergh@planet.nl

J.H. Heldoorn
Schelgeest 13
1901 HB CASTRICUM
Telefoon: (0251) 65 37 07
Mailto:
jan@janheldoorn.demon.nl

*De bestuursleden zijn benoemd door de
Algemene Raad van de Nederlandse
Loodsencorporatie.*

MANAGER PENSIOENEN

Th.A. Wittkampf
Frans Mortelmanstraat 26
2273 LE VOORBURG
Telefoon: (070) 387 33 98
Mailto: t.wittkampf@loodswezen.nl

FINANCIEEL EN ADMINISTRATIEF BEHEER

6

ACCOUNTANT

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.
Marten Meesweg 25
3068 AV ROTTERDAM

WISKUNDIG ADVISEUR (ACTUARIS)

Hewitt / Heijnis en Koelman B.V.
Haarlerbergstraat 21-23
1101 CH Amsterdam

ADMINISTRATEUR

Nederlands Loodswezen B.V.
Postbus 830
3000 AV ROTTERDAM

VERMOGENSBEHEERDERS

Robeco Institutional Asset Management B.V. (RIAM), ROTTERDAM
ABN♦AMRO Asset Management, AMSTERDAM

HERVERZEKERAAR

Zwitserleven, AMSTELVEEN

VOORWOORD

PREMIE, BUFFERVORMING EN INDEXATIE

Kostendeekkende premie

De BPL coming service premie is sinds 2003 kostendeekkend, m.a.w. de pensioenpremie is gelijk aan de inkoop nieuwe rechten verhoogd met ondermeer een opslag van 4 % voor toekomstige administratie- en excassokosten en sterfteverbetering. Dit is conform de voorschriften van de Pensioen- & Verzekeringskamer (PVK). Tot 2003 was de pensioenpremie achter gebleven t.o.v. de kostendeekkendheid. Een eventueel tekort ten opzichte van de werkelijk benodigde premie werd in het verleden gefinancierd uit het vermogenoverschot, gevormd door de jaarlijkse overrente (rendement -/- rekenrente van 4% -/- toegekende indexatie). Door de hoge rendementen in de jaren vóór het instorten van de beurs in 2001 kon het fonds zich dit permitteren.

Daarnaast heeft het bestuur met dit beleid mogelijke afoming van het vermogen door de overheid willen voorkomen. In dit verband wordt gewezen op het in 1989 ingediende wetsvoorstel “Heffing over vermogenoverschotten van Pensioenfondsen”. Dit wetsvoorstel is pas op 9 januari 2004 ingetrokken.

Door de extra pensioenpremie is deze voormalige “premiekering” volledig ingelopen.

Buffer voor beleggingsrisico's

In onze kostendeekkende premie is geen component opgenomen voor buffervorming of indexatie.

In de geschriften en in beoordelingen van de herstelplannen van de pensioenfondsen na de beurs-crash van de afgelopen jaren spreekt de PVK de wens uit dat de premie verhoogd wordt met een opslag ter vorming van een buffer.

Het BPL bestuur heeft hiervoor niet gekozen, aangezien het van mening is dat de buffer in de toekomst moet worden opgebouwd uit de overrente. Dat geldt ook voor de indexatie.

Indexatie pensioenrechten

De indexatie, die het afgelopen jaar veel is besproken, wordt soms eenzijdig belicht.

Ons fonds had en heeft, zoals gezegd, geen opslagcomponent voor indexatie in zijn premie.

Het pensioenfonds indexeert de rechten “voor zover daartoe in de stichting voldoende middelen beschikbaar zijn” (zie reglement 1988, artikel 13 en reglement 2004, artikel 16).

In de jaren met de zeer goede beleggingsresultaten heeft ons fonds meer geïndexeerd dan het geldende consumenten prijsindexcijfer. Dit is in lijn met het standpunt van het bestuur dat ook de indexering gefinancierd dient te worden uit de zogenaamde overrente. Nu het vermogen is gedaald en globaal in evenwicht is met de verplichtingen, laat de financiële situatie onvoorwaardelijk indexeren niet toe. Pas als de door de PVK voorgeschreven buffers voor beleggingsrisico's weer enige omvang hebben bereikt door betere beleggingsresultaten zal er volgens een bestuursstaffel (zie brief aan alle deelnemers en gepensioneerden van 2 december 2003) geïndexeerd worden.

Bovengenoemde staffel zal door de invoering van de richtlijnen Financieel Toetsings Kader (FTK2006) opnieuw moeten worden gezien. Bovendien verlangen die “richtlijnen” (en ook de PVK na alle discussies in het afgelopen jaar) absolute duidelijkheid ten aanzien van indexering door het opnemen van de volgende tekst: “De indexatie van uw pensioen is voorwaardelijk: er is geen recht op indexatie en het is ook voor de langere termijn niet zeker of en in hoeverre indexatie zal plaatsvinden.”

Wellicht ten overvloede maken wij u er op attent dat de door ons fonds toegepaste indexering ruim boven de consumentenprijsindex (de zogenaamde streefindexatie) ligt. Gaarne verwijzen wij u hiervoor naar de grafiek op bladzijde 10 van dit jaarverslag. Het bestuur streeft ernaar dat deze lijnen elkaar nimmer zullen raken.

VOORWOORD

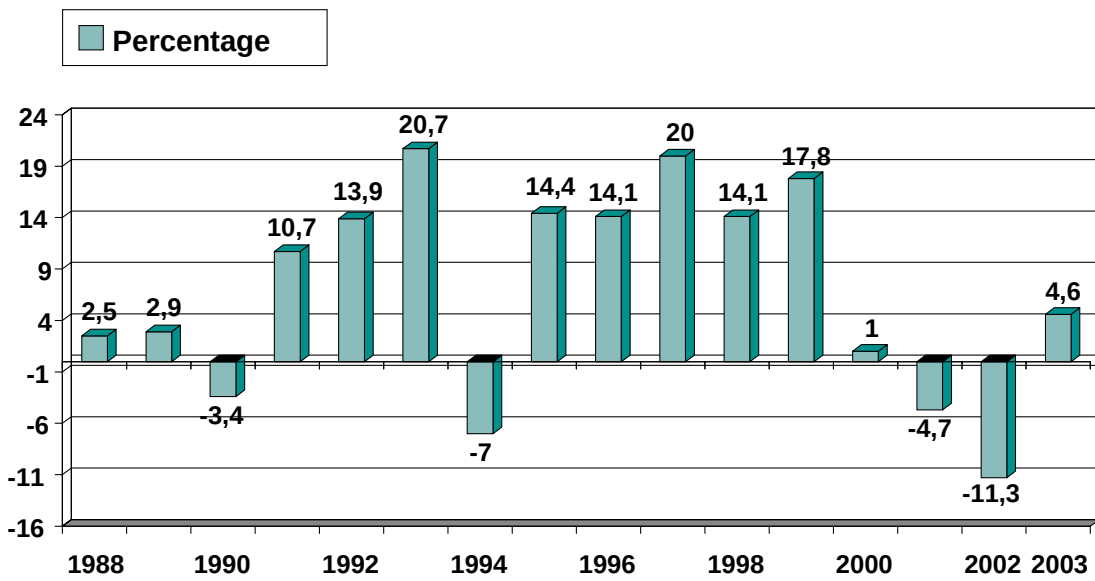
8

Wij danken U voor het in ons gestelde vertrouwen, de NLC en het SPL bestuur voor de goede samenwerking, de NLBV voor de facilitaire ondersteuning, in het bijzonder het bestuur van de stichting Burel en al degenen die hebben bijgedragen aan het goed functioneren van ons fonds.

Rotterdam, 21 mei 2004

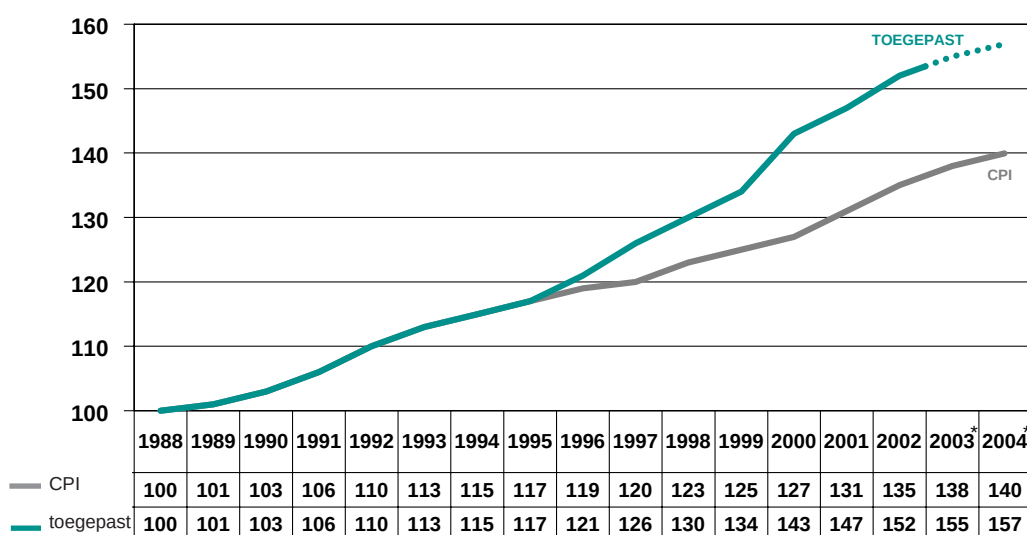
A.G.Nauta
Voorzitter

PERFORMANCE

INDEXERING

10

* voorwaardelijke verhoging van 2% per 1 januari 2003 en 1% per 1 januari 2004
 cpi = consumenten prijs index

KERNCIJFERS

deelnemers over periode 1988-2003

Kerncijfers deelnemers over periode 1988-2003

11

Jaar	NLG 1988	NLG 1989	NLG 1990	NLG 1991	NLG 1992	NLG 1993	NLG 1994	NLG 1995	NLG 1996	NLG 1997	NLG 1998	NLG 1999	NLG 2000	NLG 2001	EUR 2001	EUR 2002	EUR 2003
Toeslagen *)		1%	2,1%	3,1%	3,3%	3,1%	1,3%	2,2%	3,1%	3,9%	3,6%	2,8%	6,6%	3,1%	3,1%	3,2%	2%
Premie per jaar																	
AKTIEVEN																	
- basisregeling	16.800	16.968	17.328	18.240	18.840	19.440	19.680	20.160	20.400	20.880	21.312	21.648	21.960	22.632	10.270	10.608	11.976
- pensioenspaarregeling	-	-	-	-	-	5.040	5.100	5.160	5.220	5.220	5.340	5.400	5.520	5.700	2.586	2.664	3.000
FLP- GERECHTIGDEN	8.400	8.484	8.664	9.120	9.420	9.720	9.840	10.080	10.200	10.440	10.656	10.824	10.980	11.316	5.135	5.304	5.988
ASPIRANTEN	5.004	5.004	5.100	5.280	5.460	5.682	5.700	5.820	5.880	6.000	6.120	6.240	6.360	6.420	2.913	3.000	3.360
Premie totaal per jaar (Bedragen x 1.000,-)																	
AKTIEVEN	4.139	12.286	12.471	13.090	13.065	13.013	12.721	12.412	12.191	12.193	12.361	12.528	11.987	11.027	5.004	4.737	5.185
FLP- GERECHTIGDEN	34	307	611	882	1.133	1.454	1.765	2.180	2.468	2.741	2.954	2.825	2.828	3.232	1.467	1.649	1.982
ASPIRANTEN	35	192	141	0	43	50	42	70	66	94	130	9	0	39	18	109	100
Totaal	4.208	12.785	13.223	13.972	14.124	14.517	14.528	14.662	14.725	15.028	15.445	15.362	14.815	14.298	6.488	6.495	7.267
Maximaal te bereiken ***)																	
AKTIEVEN																	
- Ouderdomspensioen**)	49.874	50.400	51.458	53.053	54.804	56.503	57.237	58.496	59.140	61.469	64.015	65.950	71.270	73.480	33.344	34.411	35.099
- Weduwepensioen	34.912	35.280	36.021	37.137	38.363	39.552	40.066	40.947	41.398	43.028	44.811	46.165	49.889	51.436	23.341	24.088	24.569
- Invaliditeitspensioen	83.124	84.000	85.763	88.421	91.340	94.172	95.396	97.494	98.567	102.449	106.692	109.917	118.784	122.466	55.573	57.351	58.498
ASPIRANTEN																	
- Weduwepensioen	12.091	12.177	12.224	12.598	13.079	13.686	13.997	14.308	14.463	14.619	14.930	15.474	15.552	15.845	7.190	7.410	9.725
- Invaliditeitspensioen	2.519	2.537	2.547	2.625	2.725	2.851	2.916	2.981	3.013	3.046	3.110	3.224	3.239	3.300	1.497	1.544	9.584

*) Per 01-01-1996 een toeslag van 1,1% en per 31-12-1996 een extra toeslag van 2%.
 Per 01-01-1997 een toeslag van 1,9% en per 31-12-1997 een extra toeslag van 2%.
 Per 01-01-1998 een toeslag van 2,1% en per 31-12-1998 een extra toeslag van 1,5%.
 Per 01-01-1999 een toeslag van 1,5% en per 31-12-1999 een extra toeslag van 1,3%.
 Per 01-01-2000 een toeslag van 1,6% plus een extra verhoging van 5%. en vervolgens per 01-01-2001 een toeslag van 3,1%
 Per 01-01-2002 een toeslag van 3,2%
 Per 01-01-2003 een voorwaardelijke toeslag van 2%

**) Exclusief AOW
 ***) Vermeld zijn de bedragen per 1 januari

INLEIDING

Inzake een besluit van de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is iedere registerloods verplicht deel te nemen aan de beroepspensioenregeling registerloods. Dit resulteert o.a. in de fiscale aftrekbaarheid van de betaalde pensioenpremies naast de normale privé-aftrekbaarheid van premies voor lijfrente en koopsompolis.

Het risico van ongeschiktheid tot het uitoefenen van het beroep van registerloods is onder de gestelde voorwaarden afgedekt in de pensioenregeling.

De Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen is opgericht op 27 mei 1988 en is sedert 1 september 1988 verantwoordelijk voor de uitkeringen inzake de pensioenen.

Het aanvangsbestand bestond oorspronkelijk uit 760 deelnemers. Op 1 januari 2004 is het bestand 924 personen, bestaande uit 420 registerloods, 339 FLP-gerechtigden en 12 arbeidsongeschikten, terwijl 153 loods met ouderdomspensioen zijn. Verder zijn er nog 45 pensioentrekkenden uit hoofde van weduwe/ wezenpensioen Anw aanvulling dan wel flexioen. Op 1 januari 2004 zijn 33 aspirant-registerloods via ons fonds verzekerd.

De pensioenrechten zijn gebaseerd op het aantal te behalen deelnemingsjaren en de op 1 januari 2003 vastgestelde pensioengrondslag (€ 77.997).

Het maximaal te behalen ouderdomspensioen is 45% ($30 \times 1\frac{1}{2}$) van de pensioengrondslag. Dit is exclusief de uitkeringen inzake volksverzekeringen AOW en Anw.

De doorsneepremie over 2003 bedroeg € 1.248 per maand, bestaande uit € 998 voor de algemene basisregeling en € 250 voor het flexioendeel.

De uitkeringen van het Functioneel Leefijds pensioen (FLP) volgden de index van de regelingslonen, tegenwoordig die van de CAO-lonen per maand incl.

bijzondere beloningen (zie bijlage 8).

De uitkeringen van reeds ingegane invaliditeits-, weduwe/ wezenpensioenen-, ouderdoms- en flexioenpensioenen zijn m.i.v. 1 januari 2003 voorwaardelijk verhoogd met 2%. Ook de premievrije pensioenaanspraken zijn op dezelfde wijze verhoogd. Per 1 januari 2004 is deze voorwaardelijke verhoging vervallen en zijn de ingegane pensioenen alsmede de premievrije aanspraken vervolgens voorwaardelijk verhoogd met 3%.

PREMIE EN PENSIOENGRONDSLAG PER 1 JANUARI 2004

De pensioenpremie is (reglement artikel 4, lid 3) op basis van de financiële situatie ultimo 2003 en de eisen van de Pensioen- & Verzekeringskamer verhoogd tot € 1.286 per maand (€ 1.028 + € 256 flexioenpremie).

De pensioengrondslag is voorwaardelijk verhoogd tot € 78.762.

De premies worden maandelijks door de beherende vennoot van de maatschappen op het bruto winstdeel van de loods ingehouden en aan het fonds afgedragen.

De pensioengrondslag voor aspirant-loods is € 32.789, terwijl de voor hen af te dragen pensioenpremie € 288 per maand bedraagt.

Het risico van het eerste jaar van beroepsongeschiktheid komt ten laste van de regionale maatschappen en is derhalve een onderdeel van het winstdelingsreglement in de desbetreffende maatschap. Na dat jaar treedt de arbeidsongeschiktheidsregeling van het fonds in werking. De Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening zelfstandigen (WAZ) maakt daar onderdeel van uit.

De bestuursleden houden hun inzicht en kennis van pensioenzaken "up to date" door bijscholing, door

voorlichting aan de hand van actuariële toekomstmodellen en door nadere oriëntatie over beleggingen ten behoeve van aanpassing van de "asset-mix".

Men valt dan in het belastingregime van het desbetreffende land.

VESTIGING IN HET BUITENLAND

Degenen die zich na hun FLP datum metterwoon in het buitenland vestigen zullen mogelijk, indien er een belastingverdrag met het betreffende land is, geen inkomensheffing (in plaats van vroegere loon c.q. inkomstenbelasting en volksverzekeringspremies) meer behoeven te betalen in Nederland.

Het raadplegen van een belastingdeskundige is in dit geval raadzaam.

HET DOEL VAN DE VERDRAGEN EN VERORDENINGEN

De belangrijkste doelstellingen zijn:

1. Gelijkheid van behandeling van elkaars onderdanen;
2. Vaststelling van toepasselijke wetgeving;
3. Het over en weer verlenen van de uitkeringen en verstrekkingen;
4. De samenstelling van de tijdvakken.

LIJST VAN VERDRAGSLANDEN (VERDRAGEN O.M. TER VOORKOMING VAN DUBBELE BELASTING NAAR HET INKOMEN).

EU-lidstaten en EER-landen*

België
Denemarken
Duitsland
Finland
Frankrijk
Griekenland
Ierland
IJsland
Italië
Liechtenstein
Luxemburg
Nederland
Noorwegen
Oostenrijk
Portugal
Spanje
Verenigd Koninkrijk
Zweden

Overige verdragslanden

Argentinië	Joegoslavië	Singapore
Australie	Kazakstan	Slowakije
Bangladesh	Korea	Sri Lanka
Belarus	Letland	Suriname
Bosnië	Litouwen	Thailand
Brazilië	Macedonië	Tsechië
Bulgarije	Malawi	Tunesië
Canada	Maleisië	Turkije
China	Malta	Venezuela
Chili	Marokko	Verenigde Staten Amerika
Egypte	Mexico	Vietnam
Estland	Nieuw Zeeland	Zambia
Filippijnen	Nigeria	Zimbabwe
Hongarije	Oekraïne	Zuid-Afrika
India	Pakistan	Zwitserland
Indonesië	Polen	
Israël	Roemenië	
Japan	Russische Federatie	

*) EER betekent: Europese Economische ruimte. Dat is de aanduiding voor een vergaand economisch samenwerkingsverband tussen de EU en de landen behorend tot de Europese Vrijhandelsassociatie, de EVA-landen. Deze landen worden voor wat betreft de sociale zekerheid gelijk behandeld met EU-lidstaten. Voorts heeft Nederland een regeling met de Nederlandse Antillen en Aruba.

**BEDRIJFSPENSIOENFONDS
KOOPVAARDIJ**

Het pensioenpakket dat door het BPFK sinds 1 januari 1995 wordt aangeboden bestaat uit:

- overbruggingsuitkering (vanaf 57,5 tot 60 jaar)
- overbruggingspensioen (vanaf 60 tot 65 jaar)
- ouderdomspensioen (vanaf 65 jaar)
- nabestaandenpensioen, waaronder (bijzonder) weduwe-, weduwnaars-, wezen- en partnerpensioenen
- invaliditeitspensioen

Omdat veel van onze deelnemers nog "slapende" rechten hebben bij bovengenoemd fonds zijn ter informatie in de bijlagen enige gegevens uit de jaarverslagen van bedoeld fonds overgenomen (zie bijlage 3).

**ONTWIKKELINGEN OP
PENSIOENGEBIED**

**WET VEREVENING PENSIOENRECHTEN
BIJ SCHEIDING**

De "Wet verevening pensioenrechten bij scheiding", die op 1 mei 1995 van kracht is geworden, ziet er in het kort weergegeven als volgt uit:

Scheiding ná 1 mei 1995.

De ex-echtgeno(o)t(e) heeft nu recht op uitbetaling van een deel van het ouderdomspensioen van de deelnemer. Dit gedeelte is de helft van de tijdens de huwelijkse periode opgebouwde pensioenaanspraken van de deelnemer. De ex-echtgeno(o)t(e) krijgt nu een rechtstreekse vordering op dit gedeelte jegens het Fonds. Zij (hij) moet wel, binnen twee jaar na scheiding, een speciaal formulier inleveren bij het Fonds. Dit formulier, genaamd "Mededeling van scheiding in verband met verdeling van ouderdomspensioen", is bij het postkantoor (en ook bij ons fonds) verkrijgbaar.

De wet geldt ook indien vóór 1 mei 1995 huwelijkse voorwaarden zijn gemaakt.

Wil men de wettelijke pensioenverevening uitsluiten, dan dient dat na 1 mei 1995 (opnieuw) expliciet geregeld te worden.

De pensioenuitvoerder krijgt zo rechtstreeks te maken met meerdere personen die gezamenlijk in aanmerking komen voor uitbetaling van het ouderdomspensioen.

Voor de verdeling op basis van de wet brengt het fonds € 400 (2004) in rekening (€ 200 per persoon). De deelnemer kan, als zijn ex-echtgenote daarmee instemt, aan het bestuur om een andere verdeling dan die volgens de wet verzoeken, de kosten komen in dat geval volledig voor rekening van de betreffende deelnemer.

**ALGEMENE NABESTAANDENWET
(ANW)**

Vanaf 1 juli 1996 is de Algemene Nabestaandenwet van kracht geworden.

Onder deze nieuwe Anw hebben alleen mensen die vóór 1950 geboren zijn recht op een nabestaandenuitkering (heette vroeger pensioen). Hetzelfde geldt voor arbeidsongeschikten en mensen die een kind jonger dan 18 jaar te verzorgen hebben. Het blijft echter nog maar de vraag of ze die nabestaandenuitkering wel krijgen. Er komt namelijk een inkomenstoets.

Heeft deze nabestaande inkomen uit dienstbetrekking, bedrijf of beroep dan wordt dit in mindering gebracht op de Anw-uitkering. Wel geldt hierbij een vrijlating ter grootte van 50% van het bruto minimum loon vermeerderd met 1/3 deel van het meerdere inkomen boven dit minimum loon. Inkomen in verband met arbeid wordt geheel in mindering gebracht op de Anw. Dit is het geval met: de WAO, de WW en de VUT.

Nabestaandenpensioen, evenals vermogen en inkomsten uit vermogen worden niet gezien als inkomen uit arbeid.

Voorts is het zo dat weduwen en weduwnaars die

opnieuw met iemand gaan samenwonen, het recht op uitkering verliezen.

Voor 'oud' AWW-gerechtigden is de inkomens-toets per 1 januari 1998 versoepeld. In plaats van een vrijlating van 50% geldt voor hen een vrijlating van 70% van het bruto minimum loon.

VERHOGING NABESTAANDENPENSIOEN

Per 1 januari 1998 is door het bestuur voor een structurele oplossing gekozen voor het nabestaanden-pensioen ook gestimuleerd door de ANW-ontwikkelingen. Dit geschiedde door toekenning van een extra (inkomensonafhankelijk) nabestaandenpensioen ad. € 10.437 per jaar, tot het moment dat de nabestaande de leeftijd van 65 jaar bereikt, ongeacht het bestaan van een recht op de wettelijke Anw-uitkering (zie voorgaande paragraaf).

FLEXIBELE PENSIOENSPAARREGELING/ FLEXIOEN

De pensioenregeling is met ingang van 1 juli 1993 in deze aangepast. De premie werd verhoogd ten behoeve van het onderdeel dat een flexibele pensioenspaarregeling behelst, ter aanvulling van het reglementaire basispensioen.

De individueel gekozen asset- mix kon jaarlijks (vóór 1 oktober) worden gewijzigd. De wijziging ging dan in op 1 januari daaraanvolgend (zie informatie in bijlage 5 inzake de asset-mixen en bijbehorende risicorendementsprofielen). RG Holland Tactimix 50% (HTM50) is toegevoegd.

Vanaf 1 januari 1999 kan de asset-mix iedere werkdag worden aangepast.

Door deze "**flexioen**" aanpak is nu de mogelijkheid ontstaan om:

- het ouderdomspensioen te verhogen (levenslang);

- het functioneel leeftijdspensioen te verhogen;
- tijdelijk een hoger pensioen te nemen i.v.m. privé-omstandigheden, i.c. gedurende 5 of 10 jaar;
- het weduwepensioen aan te passen.

PREPENSIOENREGELING - FLP

Het functioneel leeftijdspensioen wordt gefinancierd op basis van het omslagstelsel. Dit is een vergelijkbaar systeem als het problemengevende AOW-systeem. Onder de naam pré-pensioenregeling is vanaf 1996 een begin gemaakt kapitaalstortingen. Op 31 december 2003 staat (inclusief de performancetoerekening) voor het pré-pensioen totaal een bedrag van circa 61,8 miljoen op onze balans.

REGLEMENT ASPIRANT REGISTER- LOODSEN

In het verslagjaar zijn de aanspraken voor aspirant registerloodsen verbeterd. Betrokkenen zijn hierover schriftelijk geïnformeerd.

INDEXERING

Voor de indexering van pensioenen en / of bij de vaststelling van de premies speelde de prijsindex veelal een grote rol en met name de "geschoonde" prijsindex.

Dit prijsindexcijfer wordt sinds maart 1994 niet meer door het CBS berekend.

Na een notitie van de actuaris over deze materie is voor ons beleid dit indexcijfer vervangen door de consumentenprijsindex voor werknemersgezinnen met een hoger inkomen.

Omdat volgens het CBS de afgeleide index in de geest was van het SER- advies van 1972, hebben wij voorlopig deze genomen.

Dat betekent namelijk exclusief het effect van veranderingen in de tarieven van de kostprijsverhogende (zgn. indirecte) belastingen en de consumptiegebonden belastingen.

In 1997 is het CBS begonnen met de publicatie van de CPI (1995=100) als vervanging van de CPI (1990=100).

Gebleken is dat bij de zogenaamde afgeleide index, dat wil zeggen de index gecorrigeerd voor belastingen, de effecten van enkele belastingwijzigingen onvoldoende zijn verdisconteerd in de nieuwe reeks 1995=100.

In mei 1998 zijn de juiste cijfers gepubliceerd.

De “CPI hoog afgeleid” wordt vanaf 2004 niet meer door het CBS berekend en is door het fonds vervangen door “CPI alle huishoudens”.

Voor alle duidelijkheid wordt vermeld dat, zoals aangegeven in artikel 13 van het pensioenreglement, alleen wordt geïndexeerd “voor zover daartoe in de stichting voldoende middelen beschikbaar zijn”. Ter

uitwerking van het criterium van “voldoende middelen” heeft het bestuur een beleidsnotitie opgesteld, waarin een staffel is opgenomen, waarmee de hoogte van de indexatie (mede) afhankelijk wordt gemaakt van de dekkingsgraad. Een strikte toepassing van deze staffel leidt er toe dat vanaf 1 januari 2005 geen verhoging van de grondslag en ingegane pensioenen meer zal plaatsvinden als de dekkingsgraad lager is dan 105. Bij een dekkingsgraad van 105 of meer blijft de feitelijke indexatie achter bij de volledige indexatie volgens de geldende index zolang de dekkingsgraad (berekend op basis van een rekenrente van 4%) beneden 113 % ligt. Bij een dekkingsgraad van 113% of hoger wordt volledig geïndexeerd.

ACTUARIËLE PRINCIPES PENSIOENFONDSEN

De Pensioen- en Verzekeringskamer heeft de actuariële principes, die de actuaaris ingaande het boekjaar 1997 moet betrekken bij zijn beoordeling van de financiële opzet en positie van een fonds, in een nota vastgelegd.

Op grond van deze principes dient de actuaaris van ons fonds jaarlijks een zogenaamde ‘toereikendheidstoets’ uit te voeren en de conclusies daarvan vast te leggen in zijn actuariële verklaring (zie de actuariële verklaring op pagina 47).

Algemeen dient beoordeling plaats te vinden vanuit twee met elkaar verbonden invalshoeken:

- toetsing van de financiële opzet van de pensioenregeling en de toekomstige financiering daarvan, uitgaande van de continuïteit van de regeling;
- toetsing van de toereikendheid van de middelen van het fonds ter dekking van de in het verleden reglementair verkregen aanspraken.

De Verzekeringskamer acht het wenselijk dat voor iedere individuele pensioenverplichting een voorziening wordt gevormd op basis van methoden en grondslagen die voldoende veilig zijn vastgesteld.

NIEUWE REGELGEVING

De wetgever komt met een nieuw Financieel Toetsingskader (FTK), waarmee wordt getoetst of een pensioenfonds beschikt over toereikende kapitaaldekking van de verplichtingen. Dit kader, dat binnenkort in de Pensioenwet zal worden vastgelegd en waarvan de beoogde invoeringsdatum 1 januari 2006 is, bestaat uit drie elementen, te weten de minimumtoets, de solvabiliteitstoets en de continuïteitstoets, die achtereenvolgens op een oplopende tijdshorizon betrekking hebben.

Met de minimumtoets wordt beoordeeld of een pensioenfonds op het moment van toetsen voldoende activa heeft om de voorziening voor pensioenverplichtingen te dekken.

Met de solvabiliteitstoets wordt beoordeeld of er voldoende activa aanwezig zijn om negatieve scenario's die zich binnen de eerstvolgende periode van één jaar mogelijk voltrekken met grote mate van betrouwbaarheid te weerstaan, zonder dat de dekking van de voorziening in gevaar komt.

De continuïteitstoets tenslotte beoordeelt of een pensioenfonds door middel van de inzet van beschikbare beleidsinstrumenten voldoende sturingskracht heeft om, met inachtneming van mogelijke risico's, kapitaaldekking van de verplichtingen op langere termijn te waarborgen.

Recentelijk is ook door de sociale partners overeenstemming bereikt over belangrijke parameters van de solvabiliteitstoets. Voor de onvoorwaardelijke onderdelen van de pensioenovereenkomst zal gelden dat er in de evenwichtssituatie een kans van 97,5% moet zijn dat één jaar na de rapportagedatum de waarde van de activa groter is dan de waarde van de verplichtingen. Derhalve zal de dekkingsgraad op rapportage-datum zo hoog moeten zijn, dat, gegeven het gevoerde beleggingsbeleid, de kans op onderdekking na één jaar kleiner is dan 2,5%. Indien de dekkingsgraad beneden het niveau ligt dat hoort bij de evenwichtssituatie zal het pensioenfonds bij de PVK

een herstelplan moeten indienen, dat herstel van de evenwichtssituatie binnen een periode van 15 jaar beoogt. Ten aanzien van tussen het pensioenfonds en deelnemers gemaakte indexatieafspraken moet duidelijk worden gecommuniceerd of zij een voorwaardelijk of een onvoorwaardelijk karakter hebben. Indien indexatie behoort tot het voorwaardelijke onderdeel van de pensioenovereenkomst hoeft er voor de indexatie geen reserve te worden opgebouwd.

Wel dient een eventuele indexatieambitie te worden meegenomen in de bepaling van de hoogte van de kostendekkende premie. De PVK is van mening dat de waardering van de beleggingen en verplichtingen, conform internationaal gangbare uitgangspunten, op realistische grondslagen dient plaats te vinden.

Voor de waarde van de beleggingen houdt dit geen wijzigingen in, omdat een waardering tegen marktwaarde thans al plaatsvindt. Voor de bepaling van de contante waarde van de verplichtingen betekent dit echter een significante verandering. Op dit moment worden alle verplichtingen contant gemaakt tegen de actuariële rekenrente van 4%. In de nieuwe situatie zullen de verplichtingen contant moeten worden gemaakt tegen een marktconforme rentetermijnstructuur die overeenkomt met de gemiddelde looptijd van de verplichtingen. Op deze manier zal ook voor de verplichtingen een marktwaarde worden bepaald, die zal veranderen onder invloed van veranderingen in de rentetermijnstructuur. Het bestuur beraadt zich de komende tijd over de consequenties voor o.a. het beleggingsbeleid.

WET FISCALE BEHANDELING VAN PENSIOENEN

In de per 1 juni 1999 van kracht geworden Wet fiscale behandeling van pensioenen wordt voor de maximale fiscale pensioennorm bij een volledige diensttijd van 35 jaar uitgegaan van een ouderdomspensioen van 70% van het laatste salaris, welk pensioen mag ingaan

op 60-jarige leeftijd of later. Het wordt echter toegestaan om het aldus bereikbare pensioen eerder te laten ingaan, onder de voorwaarde dat de actuariële waarde van het dan direct ingaande (verlaagde) ouderdomspensioen gelijk is aan dat van het oorspronkelijk op 60-jarige leeftijd ingaande pensioen.

PENSIOENREGELING NA 1 JANUARI 1998

Tijdens het congres van de NLC op 9 december 1997 zijn diverse wijzigingen in ons pensioenreglement goedgekeurd door de deelnemers.

Deze wijzigingen gelden per 1 januari 1998. Voor deze wijzigingen is uiteraard een verklaring van geen bezwaar aangevraagd en verkregen bij het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

De belangrijkste wijzigingen zijn:

- De (verplichte) maandpremie kan extra worden verhoogd teneinde de pensioengrondslag te kunnen handhaven op het laatstgeldende niveau;
 - De mogelijkheid is gecreëerd om de flexibele pensioenspaarregeling op individuele basis verder uit te breiden. Hierbij dient rekening te worden gehouden met de nieuwe fiscale pensioennormen, die heel gedetailleerd staan omschreven in de per 1 juni 1999 van kracht geworden Wet fiscale behandeling van pensioenen;
 - Een ander (inkomensonafhankelijk) nabestaandenpensioen ad € 10.437 per jaar, dat ingaat bij overlijden van een loods voor de pensioendatum, en dat vervolgens aan de overblijvende partner wordt uitgekeerd tot uiterlijk haar 65-jarige leeftijd, ongeacht het bestaan van een recht op de wettelijke Anw- uitkering;
 - Gelijke behandeling van gehuwden en wettelijk geregistreerde ongehuwde partners;
 - Herinvoering van de mogelijkheid om ontbrekende deelnemersjaren in te kopen (zie ook bijlage 6).
- Eind 2002 werd de Commissie Nieuwe Pensioenre-

geling Loodsen, afgekort Cie. NPL ingesteld, die als opdracht kreeg het ontwerpen van een nieuwe pensioenregeling met een kapitaalgedekte FLP. Deze nieuwe regeling moest voldoen aan de wettelijke eisen (Wet fiscale behandeling Pensioenen) en tenminste gelijke rechten geven als de huidige regeling. Bij brieven van 10 januari en 1 mei 2003 werden door de Cie. NPL de contouren geschetst van de Nieuwe Pensioenregeling Loodsen. Tijdens de NLC-ledenvergadering van 12 mei 2003 zijn door genoemde commissie de hoofdlijnen van de nieuwe regeling gepresenteerd.

Op 5 augustus 2003 stemde de Algemene Raad volledig in met de voorstellen van de Cie. NPL.

In oktober 2003 ontvingen alle loodsen een brief van de NLC en het pensioenfonds, met als bijlagen het nieuwe pensioenreglement 2004 (met toelichting), de ontwerp-verordening tot wijziging van de Financiële verordening Loodswezen, alsmede een persoonlijke cijfermatige uitwerking van de nieuwe pensioen- en FLP-regeling. In november 2003 werden per regio twee voorlichtingssessies gehouden over de invulling van de nieuwe pensioenregeling. Op 27 november 2003 werd ook een voorlichtingsbijeenkomst georganiseerd voor de FLP-ers en gepensioneerden. In een speciaal daarvoor bijeengeroepen ledenvergadering van de NLC op 30 maart 2004, werd de nieuwe pensioenregeling goedgekeurd. De datum van inwerkingtreding werd gesteld op 1 april 2004.

UITRUIL NABESTAANDENPENSIOEN

Het pensioenreglement biedt de mogelijkheid om het nabestaandenpensioen uit te ruilen tegen een hoger ouderdomspensioen. Deze bepaling vloeit voort uit een wijziging van de Pensioen- en spaarfondsenwet per 1 januari 2002, die voorschrijft dat deelnemers aan een pensioenregeling, die voorziet in ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen, met ingang van 1 januari 2002 moeten kunnen kiezen tus-

sen een nabestaandenpensioen en een hoger en / of eerder ingaand ouderdomspensioen.

Uitruil is alleen mogelijk als de partner van de deelnemer daarmee schriftelijk instemt.

**WIJZIGING VAN DE PSW (PENSIOEN-
EN SPAARFONDSENWET)
PER 1 JANUARI 2000**

Het toezicht op de uitvoering van aanvullende pensioenregelingen is verscherpt. De Pensioen- en Verzekeringskamer (PVK) heeft meer bevoegdheden gekregen, zoals de mogelijkheid om bij overtredingen een aanwijzing te geven, of bestuurlijke boetes en dwangsommen op te leggen. Er zullen bovendien meer eisen worden gesteld aan de kwaliteit van pensioenfondsbesturen en er geldt een verbod op zogenaamde uitstelfinanciering van pensioenaanspraken. Dit is een uitvloeisel van een per 1 januari 2000 doorgevoerde wijziging in de Pensioen- en spaarfondsenwet.

De nieuwe wetgeving stelt voorts nadere eisen aan de kwaliteit van de pensioenfondsen. Zo zal de dagelijkse leiding van het fonds bij ten minste twee personen moeten berusten.

De Verzekeringskamer heeft inmiddels nadere kwaliteitseisen geformuleerd waar bestuurders en beleidsbepalende managers van pensioenfondsen aan moeten voldoen. Pensioenfondsen worden voorts verplicht een jaarrekening en een bestuursverslag, inclusief een accountantsverklaring, op te stellen. Ook aan de inhoud van de accountantscontrole worden nadere regels gesteld. Pensioenfondsen worden verder verplicht een gedragscode op te stellen voor iedereen die bij het fonds werkt.

Ook moeten ze een actuariële en bedrijfstechnische nota opstellen.

AOW EN AANVULLEND PENSIOEN

Door het apart uitbetalen van AOW en aanvullend(e) pensioen(en) krijgt een aantal mensen (netto) te veel aanvullend pensioen uitbetaald omdat ze te weinig belasting betalen. Dit resulteert in een navordering van de belastingdienst bij de definitieve aanslag.

Pensioenfondsen houden er geen rekening mee dat iemand AOW ontvangt.

Dit “probleem” bestaat al langer maar is in het nieuwe belastingstelsel groter geworden omdat de lengte van de eerste schijf meer dan verdubbeld is.

Het is verstandig met deze navordering rekening te houden en zonodig geld opzij te zetten.

HET GAT VAN DE AOW

Vanaf 1 januari 2015 krijgt iemand die 65 wordt geen AOW-toeslag meer voor zijn jongere partner, ook niet als deze geen of weinig inkomen heeft.

UNIE VAN BEROEPSPENSIOENFONDSEN

20

UIT HET UVB JAARVERSLAG 2003

Na haar oprichting op 1 juni 2001 heeft de Unie van Beroepspensioenfondsen (UvB) zich ontwikkeld tot een geaccepteerde vertegenwoordiger van de beroepspensioenfondsen in de actuele pensioenthema's. De doelstelling van de UvB is:

- het behartigen van de gemeenschappelijke belangen in het kader van een beroepspensioenregeling in de meest brede zin, zowel nationaal als internationaal;
- het verlenen van service aan haar leden en
- het bevorderen van de samenwerking tussen haar leden.

Wat betreft de externe belangenbehartiging wordt in het volgende onder meer stil gestaan bij de contacten met het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), de Autoriteit Financiële Markten (AFM) en de Pensioen- & Verzekeringskamer (PVK). De serviceverlening aan de leden wordt toegelicht aan de hand van de verschillende activiteiten in dit kader. Het bevorderen van de onderlinge samenwerking is een voortdurend proces dat verder geen nadere toelichting behoeft.

EXTERNE BELANGENBEHARTIGING

Wet Bpr

Het voortbestaan van de wet Verplichte deelneming in een beroepspensioenregeling (wet Bpr) kwam in maart 2000 in het geding doordat het kabinet had besloten tot afschaffing ervan, tenzij er voldoende draagvlak zou blijken voor behoud van deze wet aangevuld met extra solidariteitseisen. Fors verzet met inhoudelijk goede argumenten van beroepsorganisaties en beroepspensioenfondsen leidde ertoe dat de Vaste Kamercommissie voor SZW in juli 2001 bevestigde dat de wet behouden diende te blijven. Daarbij werd aangegeven dat in die nieuwe wet Bpr wel solidariteit tussen mannen en vrouwen verankerd diende te zijn.

Zoals bleek waren SZW en UvB elkaar dicht genaderd. Enkele fundamentele verschillen van inzicht bleven echter toch bestaan. Vervolgens is er, behoudens geregeld overleg op ambtelijk niveau en enkele politieke contacten, weinig vooruitgang geboekt in dit dossier tot medio 2003. Toen kreeg de UvB de gelegenheid om het eerste concept van de Beroepspensioenwet (nieuwe wet Bpr) van commentaar te voorzien. Dit werd een zeer fundamenteel commentaar. De belangrijkste kritiek betrof, naast het bekende commentaar op de doorsneepremie ongeacht leeftijd, in het bijzonder de gekozen invulling van de representativiteits- en draagvlaktoets. De pragmatische uitwerking hiervan, waarover UvB en SZW overeenstemming hadden bereikt, bleek in het wetsontwerp uitgegroeid te zijn tot een bureaucratisch moloch, waartegen alleen maar bezwaar kon worden gemaakt. SZW onderkende dit bezwaar en presenteerde enkele maanden later een tweede concept van de nieuwe wet Bpr waarin dat bureaucratisch moloch vervangen was door een beroepspensioenvereniging die exclusief de belangen van alle deelnemers vertegenwoordigt. Hiermee werd het pensioen als onderwerp uit het domein van de beroepsorganisaties gelicht, die de financieel-economische belangen van de beroepsgenoten behartigen. Dit is verrassend aangezien de SER in 1997 (advies 97/10) al tegen deze constructie adviseerde.

De UvB is er van uit gegaan dat SZW de huidige wet Bpr zou moderniseren. SZW heeft echter wat anders gedaan, zij heeft de Wet verplichte deelneming in bedrijfstakpensioenfondsen (wet Bpf 2000) als uitgangspunt genomen omdat dat ook een verplichtstellingswet is die recent de Tweede Kamer heeft gepasseerd. Daar zijn de typische werkgever/ werknemer-onderwerpen uit gehaald en de karakteristieke elementen van de vrije beroepsbeoefenaren aan toegevoegd. Uiteindelijk resulteert dit naar de mening van de UvB in een wat geforceerd wetsontwerp dat onvoldoende recht doet aan de eigenstandige positie van de vrije beroepsbeoefenaren, die door het kabinet diverse

keren is bevestigd en juist een eigen pensioenwet rechtvaardigt. Desondanks heeft de Ministerraad op 31 oktober 2003 het wetsontwerp vastgesteld en voor advies aan de Raad van State gestuurd. De UvB verwacht in het tweede kwartaal van 2004 haar lobby op de Tweede Kamer te kunnen starten om met name de doorsneepremie ongeacht leeftijd en de beroepspensioenvereniging van tafel te krijgen.

Europa

De UvB participeert in het periodieke overleg van SZW met de pensioenkoepels, het Verbond van Verzekeraars en sociale partners over de Europese pensioendossiers. De onderwerpen die daarbij aan de orde komen zijn de Europese richtlijnen die in nationale wetgeving geïmplementeerd moeten worden en door de Europese Commissie voorgestelde en aangekondigde richtlijnen. SZW informeert over de voortgang en de aanwezigen geven hun visie op de ontwikkelingen, waar SZW in Brussel haar voordeel mee kan doen.

Periodiek overleg UvB - SZW

In het periodieke overleg dat SZW en de UvB 3 à 4 keer per jaar hebben kwamen in 2003 onder meer de volgende onderwerpen aan de orde: Wet Bpr, gebruik van het BIG-register voor de volledigheidstoets van deelnemers, behartiging van de deelnemersbelangen van SPV, hervorming van het toezicht, financiering van het toezicht, dekkingsgraden, het financiële toetsingskader, medezeggenschap van gepensioneerden en de informatievoorziening door fondsen.

Periodiek overleg UvB - PVK

In 2003 is de PVK gestart met een gestructureerd pensioenoverleg met een panel dat bestaat uit vertegenwoordigers van de Stichting Ondernemingspensioenfondsen (Opf), de Vereniging voor Bedrijfstakingpensioenfondsen (VB) en de Unie van Beroepspensioenfondsen.

Hiermee hebben de pensioenkoepels de gelegen-

heid voor een tijdige en meer beleidsmatige inbreng in de gedachteontwikkeling bij de PVK. Deze overleggen zullen 3 keer per jaar worden gehouden. In het afgelopen jaar is onder meer gesproken over de PVK-exploitatiebegroting 2004, het financiële toetsingskader, de fusie tussen DNB en PVK, het onderzoek compliance-kosten en informatie van de PVK aan de pensioenfondsen.

Inhoudelijke thema's PVK

In de volgende inhoudelijke PVK-thema's heeft de UvB een rol gespeeld. Tegen het white paper solvabiliteitstoets van het financiële toetsingskader (FTK) hebben de gezamenlijke pensioenkoepels met succes bezwaar gemaakt. De aanvankelijk vereiste zekerheidsgraad van 99,5%, te bereiken in 10 jaar, is uiteindelijk vervangen door een zekerheidsgraad van 97,5%, te bereiken in 15 jaar. Hiermee is in de optiek van de UvB de 'zekerheid van een slecht pensioen' vervangen door de 'waarschijnlijkheid van een redelijk pensioen'.

De PVK heeft het initiatief genomen om nalevingskosten die voortvloeien uit het prudentiële toezicht door DNB / PVK samen met de onder toezicht gestelde instellingen in kaart te brengen en te onderzoeken waar grote besparingskansen liggen. In het verslagjaar is begonnen de toezichtsonderwerpen te benoemen en te kwantificeren.

Andere PVK-projecten waarover de pensioenkoepels en PVK hebben overlegd zijn het uitwerken van de 'pensioenstap', waarmee de verslagstaten op een modernere wijze kunnen worden ingediend, en de "pensioendatabank", waarmee de PVK gegevens wil organiseren in anticipatie op vragen die uit de politiek kunnen komen.

Periodiek overleg UvB - AFM

Sinds 1 december 2003 oefent de Autoriteit Financiële Markten (AFM) het effectentypischgedragstoezicht uit op pensioenfondsen. Ter voorbereiding daarop zijn er in 2003 diverse overleggen geweest tussen

de AFM en de pensioenkoepels over onder meer de heffingsmaatstaven, heffingssystematiek en het adviserend panel. Met het panel, waarin ook de UvB zitting heeft, heeft de AFM onder meer gesproken over de begroting en de bekostiging van het toezicht. Ook in de verdere uitwerking van de verschillende inhoudelijke thema's heeft de AFM laten zien dat ze het contact met de vertegenwoordigende organisaties waardevol vindt en dat nauw contact met de doelgroep op prijs gesteld wordt.

Inhoudelijke thema's AFM

De inhoudelijke AFM-thema's waarin de pensioenkoepels een rol hebben gespeeld zijn, naast de hiervoor genoemde onderwerpen, de ontwikkeling van de gedragsregels voor het effectentypisch gedragstoezicht en de introductie van het gedragstoezicht bij de pensioenfondsen.

De drie pensioenkoepels zijn inmiddels gezamenlijk bezig om een nieuwe modelgedragscode te ontwikkelen die aansluit op het toezicht door de PVK en AFM.

Financiering toezicht

Medio 2003 was het rapport Financiering Toezicht aan de orde, dat in opdracht van het Ministerie van Financiën is gemaakt. De pensioenkoepels zijn in de laatste fase uitgenodigd om commentaar op het concept-rapport te geven. Naar bleek stelde het Ministerie van Financiën voor om 14% van de handhavingskosten van het PVK-toezicht op uitsluitend de verzekeraars te gaan betalen. Door interventie van de pensioenkoepels was het Ministerie van Financiën uiteindelijk bereid ook 11% van de PVK-toezichtkosten op pensioenfondsen te vergoeden.

Pensioen kijker

In mei 2003 informeerde de Staatssecretaris SZW de Tweede Kamer over zijn voornemen de communicatie rond pensioenen te versterken en de transparantie te vergroten. In dat kader heeft hij aan het Coördi-

natie-orgaan Samenwerkende Ouderenorganisaties een bedrag beschikbaar gesteld voor het ontwikkelen van de 'pensioen kijker'. Dat wordt een instrument dat de deelnemer moet helpen bij het beantwoorden van diverse pensioenvragen.

SCGOP

De Stichting Corporate Governance Onderzoek voor Pensioenfondsen organiseert de beleggersbelangen van de aangesloten pensioenfondsen. In 2003 is de UvB uitgenodigd om een waarnemer te leveren voor de bestuursvergaderingen van de SCGOP om hiermee de relatie naar de beroepspensioenfondsen te borgen. Van deze uitnodiging heeft de UvB graag gebruik gemaakt om de wederzijdse inzichten op efficiënte wijze uit te kunnen wisselen en hiermee het belang van de SCGOP voor de pensioenfondsen te bevestigen.

Samenwerking VB, Opf en UvB

De samenwerking die de drie pensioenkoepels VB, Opf en UvB in 2002 op bureau-niveau zijn gestart is profijtelijk gebleken. Een goede afstemming op de gezamenlijke thema's voorkomt extra overleg en levert een goed afgewogen gezamenlijk standpunt op. Hierdoor is ook een efficiënte vertegenwoordiging van de gezamenlijke koepels mogelijk gebleken.

Anderzijds is ook gebleken dat op onderwerpen afwijkende meningen kunnen blijven bestaan waardoor iedere koepel toch zijn eigenheid kan blijven uitdragen.

SERVICE AAN DE LEDEN

Bronnen-analyse

De UvB levert aan haar leden een 'bronnen-analyse', waarmee een maandelijks overzicht wordt verkregen van de beleidsontwikkeling van de verschillende pensioendossiers en de voortgang in de pensioenwetgeving.

Deskundigheidsbevordering

In het kader van de PVK-deskundigheidstoets van nieuwe bestuursleden heeft de UvB een modulaair opgebouwd deskundigheidsbevorderingsprogramma voor haar leden opgezet.

Daarin komen de volgende modules aan de orde: wet en regelgeving, pensioentechniek, financiering & verplichtingen, vermogensbeheer, uitvoering, financiën, oudedagsvoorziening in een breder verband en actuele ontwikkelingen. Vanaf 2003 wordt dit tweedaagse programma drie keer per jaar aangeboden.

BESTUURSBELEID

24

Het bestuur komt met een frequentie van ten minste eenmaal per kwartaal bijeen om de lopende zaken en het gevoerde beleggingsbeleid aan de hand van maand-overzichten en kwartaalrapportages te bespreken.

Het dagelijks bestuur komt twee maal per maand bijeen voor overleg met de actuaris, de vermogensbeheerders dan wel de administrateurs.

Het beleid is erop gericht met een bij het karakter van het fonds passend risico een optimaal resultaat te behalen, mede in aanmerking genomen de voorwaardelijk geïndexeerde verplichtingen van het fonds ten opzichte van de deelnemers. Het is echter onze intentie de echte welvaartsontwikkeling, voor zover het resultaat van onze beleggingen dat mogelijk maakt, zoveel mogelijk te volgen.

Het vermogen van het fonds wordt beheerd in twee portefeuilles waarvan één portefeuille samen met de Stichting Pensioenfonds Loodswezen/ SPL (van het Nederlands Loodswezen BV), door Robeco Institutional Asset Management B.V. te Rotterdam en één portefeuille samen met de Stichting SPL, beheerd door ABN ♦ AMRO Asset Management.

Het resultaat van deze vermogens wordt gescheiden geadministreerd.

Bij beide vermogensbeheerders wordt dezelfde strategische mix en tactische bandbreedtes daarom heen gehanteerd. In 2003 is van een discretionair mandaat overgestapt naar huisfondsen van ABN ♦ AMRO en Robeco. De beleggingskosten worden hierdoor verlaagd.

Voor de risicodekking werd vanaf 1 januari 1994 voor een 5-jaars periode overgegaan tot een 'stop-loss' verzekering, waarbij de schade eerst zou worden geclaimd indien deze, ruim genomen, de totale 5-jarenpremie zou overschrijden. Deze wijze van risicoafdekking is ook in 1999 gecontinueerd.

In 1995 is een Asset & Liability Management (ALM)-studie gedaan die het beleid formuleerde dat ten grond-

slag ligt aan de beleggingsacties. In 2003 is opnieuw een ALM-studie verricht. Bij deze studie werd uitgegaan van de pensioenregeling 1988 en de nieuwe pensioenregeling 2004, het deelnemersbestand, de toekomstige ontwikkelingen van het aktievenbestand, de financieeringsafspraken, het indexatiebeleid, mogelijke beleggingsrendementen, inflatiecijfers en de eisen van de Pensioen- & Verzekeringskamer.

De studie heeft niet geleid tot wijziging van de strategische beleggingsmix en de tactische beleidsruimte, die de basis vormt voor de opdracht aan de vermogensbeheerders.

Als uitvloeisel van de door de Verzekeringskamer gepubliceerde Actuariële principes pensioenfondsen is de vroegere "Reserve koersverschillen" vervangen door een "Voorziening toekomstige risico's". De grootte van de voorzieningen wordt bepaald door de wenselijke marges voor onder meer het kunnen opvangen van extreme koersdalingen enerzijds (weerstandsvermogen) en voor dekking van toekomstige administratiekosten c.q. pensioenkosten als gevolg van een verdergaande verbetering van de levenskansen anderzijds. Deze marges blijken uit de jaarlijks door de actuaris van ons fonds, in het kader van eerdergenoemde principes, uit te voeren toereikendheidstoets.

In 2002 is de extra voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten en sterfteverbetering opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen.

Centrale begrippen in de derde Europese richtlijn zijn prospectief en prudent.

De Verzekeringskamer, die in 2000 bij ons een uitgebreide controle heeft gedaan, ziet zeker nu nog geen aanleiding om voor te schrijven welke grondslagen aan de criteria 'modern, adequaat en prudent' voldoen. Prospectieve elementen in de grondslagen houden echter rekening met toekomstige ontwikkelingen welke redelijkerwijs nu reeds te voorzien zijn.

In overleg met onze actuaris komen deze voorzienbare ontwikkelingen tot uiting in de berekening van onze technische voorzieningen en premies.

OPF MODEL- GEDRAGSCODE

De bestuursleden en manager pensioenen, in aanmerking nemende dat zij direct betrokken zijn bij allerlei zaken aangaande de Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen dan wel de door de stichting uitgevoerde pensioenregelingen, tekenen 1 keer per jaar een verklaring van naleving. Voor het laatst is dit gebeurd in de bestuursvergadering van 24 mei 2003.

Zij verklaarden daarbij:

1. een exemplaar van de Opf modelgedragscode, gedateerd juni 1998, te hebben ontvangen;
2. van de inhoud van deze modelgedragscode te hebben kennisgenomen;
3. zich strikt aan de regels in deze modelgedragscode te zullen houden;
4. alle zaken, situaties, etc welke volgens de modelgedragscode gemeld dienen te worden, ter kennis te zullen brengen van het bestuur.

Hierbij werd aangetekend dat:

- de stichting geen compliance-officer, zoals bedoeld in de modelgedragscode, heeft aangewezen. Meldingen geschieden aan het bestuur;
- de gedragscode niet “ter tekening voor gezien” is toegezonden aan alle zakelijke relaties en wederpartijen.

HET GEVOERDE BELEGGINGSBELEID IN 2003

26

BELEGGINGEN

De Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen (BPL) en de Stichting Pensioenfonds Loodswezen (SPL) hebben het beheer (van een deel) van hun wederzijdse pensioenvermogens overgedragen aan Robeco Institutional Asset Management in Rotterdam (RIAM). RIAM beheert binnen de Robecogroep vermogens voor institutionele beleggers in Nederland en daarbuiten.

Sinds 1 juli 1996 wordt ook een deel van het vermogen beheerd door ABN ♦ AMRO Asset Management.

Voor het BPL en SPL wordt belegd in Europese vastrentende waarden, internationale aandelen en aandelen van beursgenoteerd onroerend goed (fondsen). Er wordt vanaf 1 april 2003 belegd in huisfondsen van genoemde instellingen.

Onderstaande tabel geeft de afgesproken strategische beleggingsmix weer.

	Benchmark	Min	Max
Aandelen	40%	25%	50%
Obligaties	55%	40%	65%
Onroerend goed	5%	0%	10%
- Benchmark aandelen:	MSCI World Index		
- Benchmark vastrentend:	ABN	Robeco	
	50% SSB Euro Broad Investment Grade Index	60% JPM EMU Bond Index	
	50% SSB EMU Government Bond Index	40% Lehman Euro Aggregate ex treasuries ex BBB	
- Benchmark Onroerend goed:	GPR-250 Property Sec. Index	SSS World property Index	

Eind april is een positie ingenomen in Private Equity, via een participatie in het Robeco Institutional European Private Equity NL Fund. Bij private equity wordt belegd in een fund-of-funds van niet-beursgenoteerde ondernemingen in Europa. Eind juni is een positie ingenomen in het fund-of-hedgefonds Robeco Absolute Return. Hiermee wordt belegd in een gespreide portefeuille van diverse hedgefondsen.

VERSLAG VAN ROBECO INSTITUTIONAL ASSET MANAGEMENT

TERUGBLIK 2003

Beurs loopt vooruit op economisch herstel

In 2003 kwam eindelijk een einde aan de langdurigste en ernstigste beurscorrectie van de naoorlogse periode. Op Wall Street was de bodem al op 10 oktober 2002 bereikt, maar in Europa en een aantal Aziatische landen daalden de aandelenkoersen tot maart, resp. april 2003. Daarna zette een herstel in, dat weliswaar tot het eind van het jaar aanhield, maar vanaf september toch duidelijk aan kracht verloor.

Met deze opleving anticipeerden 's werelds aandelenbeurzen op een herstel van de wereldeconomie. In de Verenigde Staten was de recessie al officieel per november 2001 als beëindigd verklaard, maar de hervatting van de economische groei in 2002 was voornamelijk de resultante van een sterk stimulerend monetair

en budgettair beleid van de Federal Reserve en de regering-Bush. Pas na de inval in Irak in maart 2003 kwam een meer door bedrijfsinvesteringen ondersteund herstel op gang en kon men stellen dat de recessie echt voorbij was. De ongekend grote overheidsstimulansen zorgden er echter wel voor dat de Amerikaanse recessie al met al een zeer milde was. De door groeiende bestedingen van de Amerikaanse overheid

en van Amerikaanse gezinnen dempten, via de importen, ook de recessie buiten de Verenigde Staten. Voor Japan werd 2003 zelfs een verrassend goed jaar, mede dankzij de opkomst van China als de nieuwe economische macht in de Pacific-regio. Europa, en dan vooral Continentaal Europa, was de achterblijver in 2003. Waar in de Verenigde Staten en Japan de economische cijfers meevielen, bleven ze in de meeste Europese landen steeds bij de verwachtingen achter. Pas in het najaar van 2003 begonnen de eerste tekenen van herstel zichtbaar te worden.

Beurzen lopen altijd op economisch herstel vooruit en dat was dit keer ook weer het geval. Achteraf zijn de verbanden gemakkelijk te duiden, maar vooraf heerst slechts de onzekerheid. In maart 2003, ten tijde van de Amerikaans-Britse inval in Irak, was de stemming onder beleggers zeer gedrukt. Door grote institutionele partijen werd nog voor miljarden euro's aan aandelen verkocht. Analisten begonnen rekening te houden met een vierde jaar van koersdalingen.

Van de opleving vanaf maart profiteerden vooral economisch-gevoelige sectoren als technologie en cyclische consumentenaandelen. De als defensief beschouwde sectoren, waaronder gezondheidszorg, bleven sterk achter. Opkomende markten presteerden beter dan ontwikkelde markten. Grote ondernemingen deden het minder dan middelgrote en kleine ondernemingen. Verlieslatende ondernemingen lieten een veel sterker herstel zien dan ondernemingen die een stabiele winstontwikkeling hebben en een hoog dividend betalen. De rally tussen maart en september was dus bepaald geen 'blue chip'-rally.

Dat onder deze omstandigheden technologiebeurs NASDAQ een van de best presterende was, valt te begrijpen. De NASDAQ-index steeg maar liefst 50%. Eind 2003 werd het 2000-niveau weer doorbroken, hetgeen vanaf de bodem van oktober 2002 een stijging van 80% betekende. De bredere S&P 500-index steeg in 2003 met 26%, een stijging waar evenwel maar 5% van overblijft als men deze in euro's omrekent. Rekening houdend met de waardedaling van de dollar deed een

aantal Europese beurzen het een stuk beter. Ondanks de nog zwakke Duitse economie steeg de DAX met maar liefst 37%. Nederland was in Europees verband, met een 5% stijging voor de AEX, een achterblijver. De Japanse Nikkei steeg met 24%, de Hongkongse Hang Seng Index met 35%. De munten van beide landen deprecieerden echter ten opzichte van de euro.

DE LANGE RENTE OP EEN DIEPTEPUNT?

Korte rentes in de Verenigde Staten en Europa bereikten in 2003 niveaus die in geen halve eeuw gezien waren. De Amerikaanse 'Fed funds rate' werd zelfs tot 1% verlaagd. Door velen werd mondiale deflatie als een bedreiging gezien. In dit klimaat konden lange rentes naar nieuwe laagtepunten gaan. In de Verenigde Staten daalde de 10-jaarsrente op staatsleningen midden juni tot iets boven de 3%, in euroland werd 3,5% bereikt. Daarna sloeg de stemming onder invloed van geleidelijk aan verbeterend economisch nieuws om en steeg de 10-jaarsrente naar 4,5%. Per saldo veranderden de lange rentes gedurende het kalenderjaar maar weinig. Het zou kunnen zijn dat nu een einde is gekomen aan ruim twee decennia van rentedaling. Hier staat tegenover dat de inflatie in de wereld nog steeds laag is.

EURO NAAR NIEUWE HOOGTEPUNTEN

Ondanks de zwakke Europese conjunctuur en ondanks politiek gekrakeel in Euroland, apprecieerde de euro tegen dollar, pond en yen. Tegen de dollar ging de euro van \$ 1,05 naar \$ 1,26. Was de euro valutair de grote winnaar van 2003, de Amerikaanse dollar was de grote verliezer, als gevolg van een naar nieuwe recordhoogte stijgend tekort op de lopende rekening.

PERFORMANCE

Het rendement op de aandelen portefeuille in 2003 bedroeg 2,77% tegen een benchmark van 8,02%. De obligatieportefeuille rendeerde 4,75% tegen 4,28% voor de benchmark. Het rendement op de onroerend goed portefeuille bedroeg 20,61% tegen 27,0% voor de benchmark. Het rendement op de belegging in Robeco Absolute Return bedroeg 2,95 % over de periode juli t/m december. De belegging in private equity leverde -9,88% op in 2003.

BELEGGINGSBELEID

AANDELEN

Gedurende het jaar is de portefeuille aanzienlijk gewijzigd. De portefeuille is gewijzigd naar een wereldwijde op marktkapitalisatie gebaseerde samenstelling. In de portefeuille is het fonds Mean Reversion en Trending verkocht.

Naarmate het economische herstel in de VS duidelijker werd is de sectorpositionering aangepast, waarbij de sectoren aan de productiekant van de economie (basismaterialen, industrie & dienstverlening, informatietechnologie) naar een overweging werden gebracht, terwijl de consumentgerelateerde sectoren (consumentengoederen defensief en consumentengoederen cyclisch) naar een onderweging gingen. Deze positionering bleef daarna goeddeels onveranderd.

De sector gezondheidszorg werd eind 2002 naar een overweging gebracht. Na het moeizame jaar 2002 verbeterden de fundamentele vooruitzichten voor de sector aanzienlijk.

De overweging in de sector telecommunicatiediensten is in de loop van 2003 afgebouwd naar een onderweging. De afgenomen faillissementsrisico's waren inmiddels ruimschoots in de koersen van veel telecombedrijven verdisconteerd, terwijl de omzet-

groei in de sector op de langere termijn naar onze verwachting vlak tot negatief zal zijn.

De sector nutsbedrijven werd gegeven het sterk defensieve karakter van deze sector gedurende het gehele jaar op een onderweging gehouden.

De regio Noord-Amerika is gedurende de verslagperiode steeds onderwogen geweest in de portefeuille. Veelal werden niet-Amerikaanse bedrijven in de onderlinge afweging binnen sectoren geprefereerd boven Amerikaanse bedrijven. Per ultimo 2003 was de regio Noord-Amerika nog altijd onderwogen in de portefeuille. Met name in de tweede helft van 2003 is de economische groei en de winstgroei van bedrijven in de Verenigde Staten goed op gang gekomen. De koersen van Noord-Amerikaanse aandelen hebben hiervan geprofiteerd. In Europa en Japan begint het herstel net te gloren en zijn de waarderingen van beursgenoteerde ondernemingen veelal aantrekkelijker.

ONROEREND GOED

Ook hier heeft gedurende het jaar een wijziging plaatsgevonden van de samenstelling van de benchmark. De nieuwe benchmark vormt een veel betere afspiegeling van de onroerend goed markt.

Een veel gebruikte tweedeling in vastgoedland is die in "investors" en "developers". De eerstgenoemde categorie verhuurt panden en geeft de opbrengsten vrijwel volledig door aan de aandeelhouder in dividenden. De laatstgenoemde ontwikkelt vastgoed en houdt winsten veelal op de balans. "Developers" zijn risicovoller en "investors" defensiever. De portefeuille werd ingezet op economisch herstel in de loop van 2003 met overwegingen in "developers". De portefeuille was onderwogen in meer defensieve "investor"-markten als Canada en Australië. Op sectorniveau bleef de portefeuille onveranderd. De onderwogen kantorenmarkt had wereldwijd te kampen met een overschot aan kantoorpanden. De nadruk bleef liggen op aandelen in de detailhandelssector. Deze

hebben vaak te maken met langer lopende huurcontracten. Daarnaast is voor winkelcentra sprake van een natuurlijk oligopolie, omdat gemeentes vaak strikte eisen stellen aan het aantal winkels in een gebied. In december is de overweging in Azië te vergroot.

PRIVATE EQUITY

Eind april is een positie ingenomen in Private Equity, via een participatie in het Robeco Institutional European Private Equity NL Fund. Bij private equity wordt belegd in een fund-of-funds van niet-beursgenoteerde ondernemingen in Europa. Dit betekent dat de liquiditeit van dit soort beleggingen erg gering is. Private equity beleggingen hebben een lange termijn karakter. Men belegt immers in startende ondernemingen die vaak een aantal jaren nodig hebben om aan de verwachtingen te voldoen. Een gebruikelijk pad bij private equity beleggingen is dat in de beginjaren veel kosten gemaakt worden en dat in de latere jaren het rendement behaald wordt. Het rendementsverloop wordt dan ook vaak als een zogenaamde J-curve (hockeystick) getoond. De investering zal in de eerste jaren minder waard zijn.

HEDGEFUNDS

Eind juni is een positie ingenomen in het fund-of-hedgefunds Robeco Absolute Return. Hiermee wordt belegd in een gespreide portefeuille van diverse hedgefondsen. Dit fonds heeft een beoogd rendement van 8 tot 10% per jaar. Over heel 2003 bedroeg het rendement 9,0%. Voor de deelperiode waarin het pensioenfonds deel heeft genomen bedroeg het rendement zoals vermeld 2,95%.

OBLIGATIES

Gedurende de eerste drie maanden van 2003 werden de rentes wereldwijd gedomineerd door geopolitieke ontwikkelingen en lieten 10-jaarskapitaalmarktrentes aanvankelijk een daling zien van 4,2% naar 3,8% half maart. Toen duidelijk werd dat de oorlog in Irak van korte duur zou zijn en de verwachting ontstond dat de economie weer snel zou aantrekken, reageerde de obligatiemarkt met een rentestijging tot 4,3%. Echter, economische cijfers in de Verenigde Staten en Europa bleven wijzen op een zwakke ontwikkeling van de economie. De Europese Centrale Bank verlaagde de rente in reactie op de zwakke economische groei, de stijgende werkloosheid en het vooruitzicht op een dalende inflatie. De portefeuille was neutraal gepositioneerd ten opzichte van de benchmark. Na de val van het Iraakse regime in april richtte de markt zich weer meer op de economische cijfers, die geen echte verbetering lieten zien. Daarop werd de duration van de portefeuille verhoogd ten opzichte van de index. In mei lieten rentes wereldwijd een forse daling zien. De 10-jaarsrente daalde tot 3,6%. Een belangrijke reden voor de daling was het thema van deflatie. In mei werd de rentegevoeligheid van de portefeuille weer naar indexniveau gebracht. Na een aanvankelijk verdere rentedaling begin juni zorgden tegenvallende inflatiecijfers in de Verenigde Staten en een kleiner dan verwachte renteverlaging van de Fed, die zorgde weer voor een rentestijging. De maand juni werd afgesloten met een 10-jaarsrente van 3,8%.

In de zomermaanden van 2003 zorgde het wegeven van het deflatiethema in combinatie met betere economische cijfers uit vooral de Verenigde Staten voor het oplopen van de rentes. Tot begin september steeg de 10-jaars rente tot 4,4%, maar tegenvallende cijfers over de arbeidsmarkt in de Verenigde Staten en een sterkere euro ten opzichte van de dollar zorgden wederom voor een daling tot 4%. In de laatste maanden van het jaar waren de economische cijfers in Amerika wederom sterk en hield de markt meer en meer

rekening met een stijging van de officiële rentetarieven. De 10-jaarsrente steeg tot 4,5% begin november. In de laatste twee maanden bewoog de rente zich in een band tussen 4,2 en 4,5%. Het jaar werd afgesloten op een renteniveau van 4,3%. Gedurende de tweede helft van 2003 was de portefeuille grotendeels neutraal gepositioneerd en werden van tijd tot tijd alleen posities ingenomen in de geldmarkt.

De markt voor bedrijfsobligaties was in 2003 het spiegelbeeld van 2002. De verbeterde bedrijfsbalansen, de slechte performance van de aandelenmarkt, het geringe aanbod van bedrijfsobligaties, de lage rentes en de grotere interesse van beleggers voor bedrijfsobligaties waren allemaal factoren die er voor zorgden dat de renteversillen tussen overheidsobligaties en bedrijfsobligaties afnamen. Het rendement van de portefeuille werd positief beïnvloed door het afnemen van de renteversillen tussen overheidsobligaties en bedrijfsobligaties.

VOORUITZICHTEN

Dit jaar zal het eerste jaar van wereldwijde economische groei sinds 1999 worden. Alleen externe factoren zullen het herstel kunnen verstoren. Terwijl de wereldeconomie de laatste twee jaren vooral afhankelijk was van de Verenigde Staten, en in mindere mate China, mag nu worden verwacht dat ook Europa en Japan een bijdrage aan het herstel zullen leveren. Gezien de onderbenutting van productiecapaciteit, zal inflatie dit jaar geen bedreiging voor het economisch herstel vormen. Weliswaar stijgen de grondstoffenprijzen al geruime tijd, de arbeidskosten stijgen zeer beperkt of dalen zelfs.

Aandelenbeurzen zijn in 2003 al op het herstel vooruitgelopen. Verdere koersstijgingen zullen afhankelijk zijn van een verdere verbetering van de economische vooruitzichten.

Een verbeterende economie hoeft niet persé hogere kapitaalmarktrentes te betekenen. Beleggers zullen

bij hun beoordeling van de obligatiemarkten ook de inflatie in de beschouwing willen betrekken, en de inflatie zal vooralsnog laag blijven.

VERSLAG VAN ABN♦AMRO ASSET MANAGEMENT

BELEGGINGSOMGEVING 2003

Het beleggingsjaar 2003 was op beleggingsgebied een jaar met twee gezichten, waarbij uiteindelijk een meevallend beleggingsresultaat werd behaald, zeker in vergelijking tot de voorgaande twee jaren.

In het eerste kwartaal waren de aandelenmarkten nog duidelijk in mineur, waarbij de wereldindex daalde tot bijna 10% onder het niveau van eind 2002. De stemming op de financiële markten werd in die periode grotendeels bepaald door de toenemende politieke spanningen en het uitbreken van de oorlog in Irak, die leidden tot bezorgdheid over de economische vooruitzichten. De daaruit resulterende rentedaling, die tot eind mei duurde, had een positief effect op het rendement van de vastrentende portefeuille.

De voorspoedige afloop van de oorlog in Irak bracht een kentering teweeg, die gaandeweg het jaar werd ondersteund door een verbetering van de economische vooruitzichten. Op de aandelenmarkten

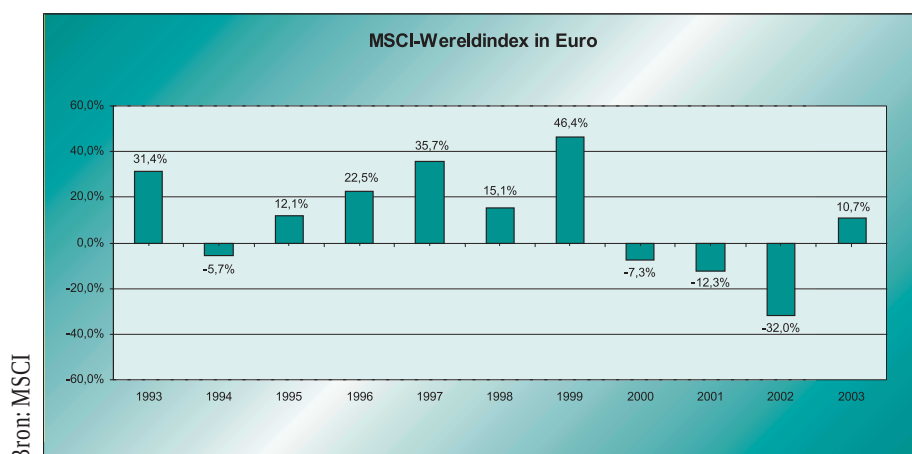
stegen de koersen, gesteund door een positieve winstontwikkeling, fors, zodat de wereldindex voor geheel 2003 uiteindelijk een plus van ruim 10% liet zien en de reeks van drie jaar met negatieve resultaten op de aandelenmarkten duidelijk werd doorbroken.

Binnen de vastrentende beleggingen trad na mei een duidelijke stijging van de rente op onder invloed van de verbeterende economische vooruitzichten. Uiteindelijk eindigde de rente op de obligatiemarkten in euroland zelfs licht hoger dan in het begin van het jaar. In 2003 werd het renteverskil tussen bedrijfsobligaties en staatsobligaties aanzienlijk kleiner.

De dollarkoers daalde in 2003 met maar liefst 16,8% onder invloed van de combinatie van enerzijds groeiende tekorten op de lopende rekening van de Verenigde Staten en anderzijds een afnemende bereidheid van buitenlandse investeerders om deze te financieren.

De performance van de categorie onroerend goed was in 2003 sterk positief: relatief hoge directe rendementen bleken dit jaar een voldoende buffer tegen de negatieve conjunctuurinvloeden te vormen.

Figuur 1. MSCI Wereldindex (in Euro; %)

BELEGGINGEN 2003

De combinatie van deze ontwikkelingen leidde in 2003 voor de door ABN♦AMRO Asset Management beheerde portefeuille (Anker) van de Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen en de Stichting Pensioenfonds Loodswezen tot een beleggingsresultaat van 3,76%, hetgeen een underperformance betekent ten opzichte van de gehanteerde benchmark, die op 7,05% uitkwam.

In absolute termen leidde dit beleggingsresultaat, gecorrigeerd voor een onttrekking van EUR 17,4 mln, tot een toename van de waarde het beheerde vermogen van circa EUR 6 miljoen naar circa EUR 162,5 miljoen.

Vermogensontwikkeling Anker 2003 (euro's)

Beginvermogen	174.136.673
Koersresultaat vastrentend	2.113.044
Koersresultaat aandelen	244.808
Koersresultaat onroerend goed	387.231
Netto inkomsten	6.495.658
Toevoegingen	-17.439.698
Mutatie opgelopen rente	-3.370.971
Eindvermogen	162.566.745

Uit de tabel kan worden afgelezen dat de vastrentende portefeuille de grootste positieve bijdrage (koersresultaat plus netto inkomsten minus mutatie opgelopen rente) heeft gegeven aan het beleggingsresultaat. De absolute bijdrages van aandelen en onroerend goed waren eveneens positief maar minder groot.

BENCHMARK

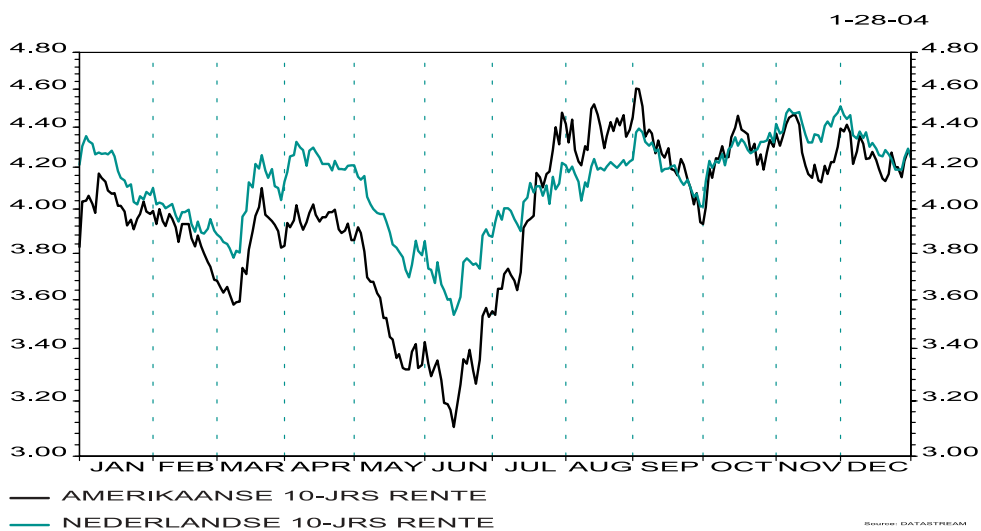
De samenstelling van de benchmark van de portefeuille is in april 2003 enigszins gewijzigd ten tijde van de omzetting van de aandelen- en obligatieportefeuilles naar institutionele fondsen. De benchmark voor de totale portefeuille is een gewogen gemiddelde van de benchmarks van de deelportefeuilles. De gewichten voor de beleggingscategorieën zijn onveranderd: aandelen: 40%, vastrentende waarden: 55%, onroerend goed: 5%. Sinds 1 april 2003 is de benchmark voor aandelen de MSCI Wereldindex, voor obligaties 50% de Citigroup EGBI Index en voor 50% de Citigroup EBIG Index en voor onroerend goed de GPR 250 Index.

PERFORMANCEVERGELIJKING

Vastrentende waarden.

Als gevolg van de renteverlagingen in maart en juni door de ECB daalde de officiële rente van 2,75% naar 2% en verschoof het korte segment van de rentecurve in 2003 in neerwaartse richting. De verbeterende economische vooruitzichten zorgden per saldo evenwel voor een beperkte opwaartse verschuiving van de rentekromme in euroland. Deze rentestijging leidde per saldo tot enige koersdaling in de vastrentende portefeuille, maar als gevolg van de couponopbrengsten resulteerde voor het gehele jaar uiteindelijk een duidelijk positief resultaat. De verbetering van de financiële positie van vele ondernemingen leidde tot een aanzienlijke afname van de vereiste opslag voor niet-staatsleningen (credits), waardoor dit onderdeel van de vastrentende markt beter presteerde dan staatsleningen. In het algemeen gold in 2003 dat de afname van de rente-opslag groter was naarmate de credit rating van de onderneming lager was.

Figuur 2. Amerikaanse en Nederlandse kapitaalmarktrente sinds start 2003

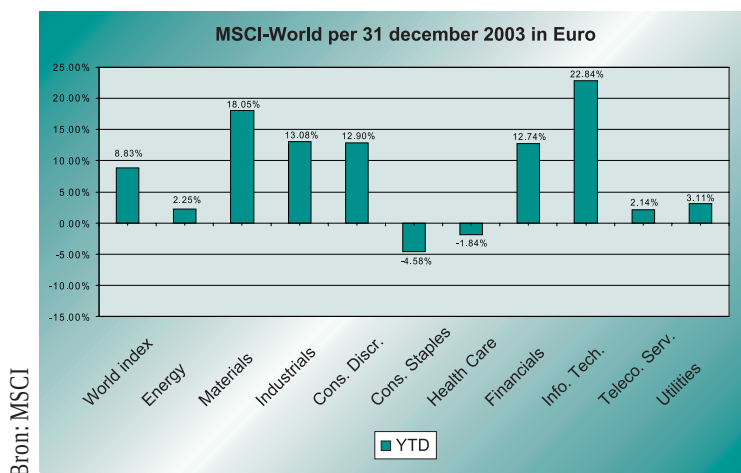
De waarde van de vastrentende portefeuille daalde in 2003 van EUR 105 miljoen naar EUR 86 miljoen. Rekening houdend met netto verkopen van EUR 18,4 miljoen bedroeg de total return van de vastrentende portefeuille in 2003 4,49%. Het benchmarkrendement bedroeg 4,18%. Het gevoerde beleid ten aanzien van credits was de voornaamste reden voor het betere resultaat in vergelijking met de benchmark.

AANDELEN

De verbetering van de wereldwijde economische vooruitzichten en de stijgende bedrijfswinsten leverden in 2003, ondanks de zeer zwakke start in het eerste kwartaal, uiteindelijk een stijging van de MSCI Wereldindex op met 11%. De geografische verschillen waren onder invloed van de dalende dollar aanzienlijk: de Europese index steeg met ruim 15%, terwijl de stijging van de index in de Verenigde Staten in euro's gemeten beperkt bleef tot een kleine 7%. Figuur 3 geeft de ontwikkeling per sector weer. In deze cijfers is de gestegen koers van de euro verwerkt.

De waarde van de aandelenportefeuille steeg in 2002 mede dankzij aankopen van per saldo EUR 12,7 miljoen van EUR 58,4 miljoen naar EUR 71,4 miljoen. Het op aandelen behaalde resultaat van 0,3% was minder goed dan het benchmarkresultaat van 7,6%. Bij de samenstelling van de aandelenportefeuille wor-

Figuur 3. Performance Wereldindex 2003 per sector (in euro; %)

den sectoren en ondernemingen geselecteerd die een bovengemiddelde, goed voorspelbare en duurzame winstgroei vertonen. De nadruk ligt op kwaliteitsbedrijven met een solide balanspositie die ook in een moeilijk economisch klimaat tot investeren in staat zijn. Als dergelijke aandelen tegen een redelijke waardering in de portefeuille worden opgenomen, zouden zij gedurende een volledige conjunctuurencyclus een outperformance ten opzichte van de markt moeten realiseren.

Deze benadering resulteert in een portefeuille die op groei en momenteel ook op grote bedrijven is ge-

richt. Portefeuilles met dergelijke kenmerken hebben het in de afgelopen kwartalen moeilijk gehad. In 2003, zeker sinds eind maart, heeft de markt een krachtig herstel laten zien. In het tweede kwartaal nam de risicobereidheid danig toe en realiseerden de meest cyclische en sterkst afgestrafte fondsen een outperformance. Deze trend duurde in het derde en vierde kwartaal voort. De lijst van best presterende aandelen in 2003 telt veel bedrijven met een zwakke balans die in een moeilijke situatie verkeren.

De waarderingsverschillen tussen de meer risicovolle segmenten van de markt en duurzame groei-bedrijven zijn afgenomen. Beleggers zouden daarom op een bepaald moment weer oog moeten krijgen voor meer duurzame groei. Het surplus aan kwaliteit ten opzichte van de benchmark – lagere waarderings- en hogere groei en rendementen – zal de performance van de portefeuille ondersteunen.

De grootste problemen voor de relatieve performance op aandelen zijn naar verwachting achter de rug. De nadruk op kwaliteitsbedrijven met een duurzame winstgroei zou de komende tijd tot een outperformance moeten leiden.

ONROEREND GOED

Mondiaal liet de beleggingscategorie onroerend goed in 2003 een duidelijk positief resultaat zien. De portefeuille bleef met een rendement van 15,9% dicht in de buurt van de nieuwe benchmark. De waarde van de onroerend goed portefeuille daalde in 2003 van EUR 8,1 miljoen naar EUR 5,0 miljoen, een combinatie van verkopen van per saldo EUR 3,5 miljoen en een stijging van de waarde van de beleggingen.

VOORUITZICHTEN 2004

De Amerikaanse economie zal dit jaar niet de rugwind ondervinden die zij in 2003 heeft gehad. Het is

daarom van belang vast te stellen of de economische versnelling voldoende is om de groei tot ver in het eerste kwartaal van 2004 te continueren. Tegen het einde van dat kwartaal zal de volgende ronde belastingverlagingen de consumptieve bestedingen weer een impuls geven.

De prognoses voor de tweede helft van 2004 lopen sterk uiteen. Optimisten verwachten dat de wereldwijde economische opleving zich zal verbreden en verdiepen tot een 'normaal' herstel dat zichzelf in stand houdt. Naar hun mening bevinden de aandelenmarkten zich slechts in de aanloopfase van een nieuwe hausseperiode.

Pessimisten huldigen de opvatting dat macro-economische onevenwichtigheden uit de luchtbeljaren onvoldoende zijn afgebouwd en niet houdbaar zullen blijken. Deze onevenwichtigheden moeten volgens hen vroeg of laat een domper zetten op de economische groei. De tweede helft van 2004 lijkt een periode waarin deze afbouw zou kunnen plaatsvinden. Het effect van de economische stimuleringsmaatregelen ebt dan weg, waardoor de zwakke werkgelegenheidssituatie en geringe groei van het reëel inkomen de consumptieve bestedingen in de Verenigde Staten zouden kunnen ondermijnen.

Onze beleggingsaanpak kan worden omschreven als voorzichtig optimistisch. Wij zijn overwogen in aandelen en niet-overheidsobligaties, maar achten het zeer wel mogelijk dat deze posities in de loop van het jaar zullen worden omgedraaid.

Het jaar 2003 was het jaar van aandelen van lage kwaliteit. Ook kleine bedrijven en waarde aandelen deden het goed. Dit proces werd voornamelijk aangedreven door een enorme verkrapping van de credit spreads, die weer een gevolg was van de meevallende economische groei. Wij zien geen potentieel voor een vergelijkbare afname van de credit spreads in 2004. Volgens ons zijn de omstandigheden dan ook gunstig voor een herstel van kwalitatief hoogwaardige groeiaandelen.

JAARREKENING 2003

Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen
Balans per 31 december 2003

	2003	2002
A C T I V A		
<i>Beleggingen</i>	€	€
Obligaties	144.390.767	165.086.213
Aandelen	113.019.422	106.426.030
Aandelen in onroerend goed fondsen	12.265.968	14.346.633
Robecofondsen	0	120.323
Liquide middelen	4.610.730	6.278.418
Private Equity Robeco	2.558.412	0
Hedge Funds Robeco	36.030.870	0
Aandeel in depotrekeningen ABN ♦ AMRO en ROBECO	312.876.169	292.257.617
<i>Andere beleggingen</i>		
Flexioen	14.408.380	13.796.748
Leningen aan loodsers	1.831.004	2.146.380
	16.239.384	15.943.128
<i>Vorderingen en overlopende activa</i>	170.393	1.797.553
<i>Liquide middelen</i>		
ABN ♦ AMRO Bank Nederland NV	9.822.625	1.420.941
Postbank	4.355	6.170
	9.826.980	1.427.111
Totaal Activa	339.112.926	311.425.409
P A S S I V A		
<i>Reserves</i>		
Algemene reserve (tekort)	- 6.692.479	-15.109.120
Reserve toekomstige risico's	0	0
	- 6.692.479	-15.109.120
<i>Technische voorzieningen</i>		
Basisvoorziening	261.508.190	247.895.000
Voorziening toekomstige uitvoeringskosten	6.537.705	6.197.000
Voorziening toekomstige sterfteverbetering	523.017	2.479.000
	268.568.912	256.571.000
Premiereserve flexibel pensioen	14.408.380	13.796.748
Prépensioen / FLP	61.803.418	55.344.000
Overige technische voorzieningen	34.625	0
	344.815.335	325.711.748
<i>Overige schulden en overlopende passiva</i>		
Crediteuren	59.226	61.728
Belastingen en sociale lasten	688.009	605.348
Overige schulden en overlopende passiva	242.835	155.705
	990.070	822.781
Totaal Passiva	339.112.926	311.425.409

JAARREKENING 2003

Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen
Staat van baten en lasten over 2003

	2003	2002
B A T E N		
<i>Beleggingsopbrengsten</i>	€	€
Directe beleggingsopbrengsten	3.913.064	11.601.695
Indirecte beleggingsopbrengsten	9.838.716	- 48.085.859
Kosten van vermogensbeheer	- 1.074.761	- 483.468
Overige beleggingsopbrengsten	52.154	6.691
Beleggingsopbrengsten	12.729.173	-36.960.941
<i>Bijdragen van loodsen</i>		
Pensioenpremies	15.841.276	6.494.516
Inkomsten FLP	20.174.208	16.522.805
Affinanciering prépensioen / FLP	4.200.000	6.000.000
Mutatie voorziening flexioenspaarregeling	611.632	- 766.348
Flexioenoverdrachten	1.162.309	860.606
Inkoop deelnemersjaren	121.801	72.084
Interest	44.384	67.093
Rente leningen loodsen	108.794	138.012
AAW / WAZ ontvangsten	239.949	192.780
Totaal Baten	55.233.526	- 7.379.393
L A S T E N		
<i>Pensioenuitkeringen</i>		
Pensioenuitkeringen FLP	20.174.208	16.522.781
Overige pensioenuitkeringen	6.992.908	5.960.297
Overgedragen pensioenrecht	0	283.427
Pensioenuitkeringen	27.167.116	22.766.505
<i>Mutatie balanspost voorziening pensioenverplichtingen</i>		
Onttrekking / toevoeging aan voorziening basisregeling	11.997.912	23.441.000
Onttrekking / toevoeging prépensioen / FLP	6.459.418	- 879.000
Mutatie voorziening flexioenspaarregeling	611.632	- 766.348
Overige technische voorzieningen	34.625	- 3.750.000
Mutatie balanspost voorziening pensioenverplichtingen	19.103.587	18.045.652
<i>Herverzekeringen</i>		
Premies herverzekering inclusief rente	27.525	28.006
Herverzekeringen	27.525	28.006
<i>Pensioenuitvoerings- en administratiekosten</i>	518.657	393.865
Totaal Lasten	46.816.885	41.234.028
Saldo lasten/baten	8.416.641	- 48.613.421
<i>Verwerking saldo</i>		
Onttrokken reserve toekomstige risico's	0	- 28.675.000
Toevoeging / Onttrokken algemene reserve	8.416.641	- 19.938.421
Verwerking saldo	8.416.641	- 48.613.421

JAARREKENING 2003

Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen Kasstroomoverzicht 2003

37

	2003	2002
ONTVANGSTEN		
	€	€
– Bijdragen loodsen	40.324.278 *	28.388.985
– Inkoop deelnemersjaren	121.801	72.084
– Overgenomen verplichtingen (waardeoverdrachten)	1.162.309	860.606
– Beleggingsopbrengsten	1.001.134	6.691
– Ontvangen uitkeringen (her)verzekeraars	239.949	192.780
– Verkopen en aflossingen van beleggingen	0	0
– Opgenomen gelden	0	0
– Overige baten	44.384	67.093
– Mutatie overige vorderingen en schulden	2.112.327	0
<i>Totaal</i>	<i>45.006.182</i>	<i>29.588.239</i>
UITGAVEN		
– Uitgekeerde pensioenen / flexioenen	27.167.116	22.766.505
– Premie herverzekering	27.525	28.006
– Aankoop beleggingen	7.815.750	7.000.000
– Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	247.066	280.021
– Kosten van vermogensbeheer	1.074.761 **	483.468
– Overige lasten	271.591	113.844
– Mutatie overige vorderingen en schulden	2.502	396.962
<i>Totaal</i>	<i>36.606.311</i>	<i>31.068.806</i>
<i>Mutatie liquide middelen</i>	<i>8.399.871</i>	<i>- 1.480.567</i>
Saldo liquide middelen	1.427.111	2.907.678
Saldo liquide middelen	9.826.982	1.427.111
*Bijdragen loodsen bestaat uit (x € 1.000):		
Pensioenpremies	15.841	6.495
inkomsten FLP	20.174	16.522
affinanciering prépensioen / FLP	4.200	6.000
rente lening loodsen	109	138
flexioenregeling		- 766
** Kosten van vermogensbeheer bestaat uit:		
Custodian	31.728	28.389
London	244.138	
Anker	172.920	
Private Equity	415.975	
Robeco Absolute Return	210.000	
<i>Totaal</i>	<i>1.074.761</i>	

JAARREKENING 2003

Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen

Toelichting op de balans en de staat van baten en lasten 2003

1 ALGEMEEN

De Stichting is opgericht op 27 mei 1988. Het doel van de Stichting is het treffen van pensioenregelingen ten behoeve van registerloodsen en aspirant registerloodsen als bedoeld in artikel 19 van de Loodsenwet. De pensioenverplichting jegens de deelnemers van de pensioenregeling wordt door de Stichting in eigen beheer gehouden. Door de Stichting is het risico van overlijden en het beroepsongeschiktheidsrisico op stop-loss basis in herverzekering gegeven bij Zwitserleven te Amstelveen.

Krachtens het Financieel Besluit loodsen kunnen de functioneel leeftijdspensioenuitkeringen ingehouden worden op de loodsgelden.

2 HERVERZEKERING

Vanaf 1 januari 1994 heeft het fonds het contract met de herverzekeraar gecontinueerd op basis van "stop-loss" dekking. Bij deze dekking komt het er op neer dat jaarlijks de risicopremie wordt berekend op basis van volledige herverzekering. In 1999 is dit contract verlengd.

Wanneer in de 5-jarige contractperiode het totaal bedrag aan schade meer bedroeg dan 115% van de bo-

venbedoelde totale risicopremies, werd het meerdere door Zwitserleven aan het fonds uitgekeerd.

Vanaf 1 januari 1999 bedraagt het eigen behoud echter 120%.

3 WAARDERINGSGRONDSLAGEN

Aandelen, obligaties en leningen op schuldbekentenis worden gewaardeerd op de beurswaarde per balansdatum. De overige beleggingen en de overige activa en passiva, zoals depots en vorderingen, worden gewaardeerd op nominale waarde.

4 AANDEEL IN DEPOTREKENINGEN

De rekening behelst het deel van het BPL in de gezamenlijke beleggingsrekeningen met de Stichting Pensioenfonds Loodswezen / SPL bij RIAM / Robeco en het deel van het BPL in de gezamenlijke beleggingsrekeningen met het SPL bij de ABN ♦ AMRO.

Het aandeel, dat de fondsen hebben in deze depots, is gebaseerd op de waarde van ieders inbreng op de laatste werkdag van iedere maand ten opzichte van de totale inbreng. Op basis van deze verhouding worden ook de in een maand gerealiseerde resultaten op de depots verdeeld.

Ultimo 2003 was de samenstelling van de ongesplitste beleggingsrekening bij de RIAM als volgt:

	31-12-2003	
	€	
aandelen	74.134.777	38,9%
aandelen in onroerendgoedfondsen	10.818.272	5,7%
obligaties	99.890.054	52,4%
liquide middelen / overige vorderingen/ schulden	5.736.042	3,0%
	190.579.145	100%

Het aandeel van de Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen in nevenstaande depotrekening bedraagt per 31 december 2003 in totaal € 147.679.151. i.c. 77,4897% Het aandeel in het bruto resultaat is € 7.578.870 **positief**, bestaande uit € 1.660.631 interestbaten en € 5.918.239 waardemutatie **positief**.

JAARREKENING 2003

Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen

Toelichting op de balans en de staat van baten en lasten 2003

39

Het verloop van het depot bij de RIAM is als volgt:

Stand per 1 januari 2003	€ 190.775.906
Bij: Storting BPL/SPL	12.775.346
Af: Onttrekking BPL	- 21.048.376
Af: Eliminatie STABER/STODEL*	- 1.336.501
Resultaat beleggingen	9.412.776
Stand per 31 december 2003	€ <u>190.579.145</u>

* In juli 2003 zijn STABER en STODEL uit het depot bij RIAM gestapt.

De verdeling naar beleggingscategorie van de mutaties van de ongesplitste beleggingsrekeningen in 2003 is als volgt:

	Aandelen	Obligaties	Onroerend goed
Beginstand 1 januari 2003	€ 74.454.882	€ 100.424.850	€ 9.790.696
Aankopen	88.406.132	120.539.037	8.999.981
Verkopen	- 90.570.513	- 121.164.946	- 9.814.166
Waardemutatie	1.844.276	3.689.531	1.841.761
Interest obligaties 31/12/03	-	- 3.598.418	-
Eindstand 31 december 2003	€ <u>74.134.777</u>	€ <u>99.890.054</u>	€ <u>10.818.272</u>

Eind april is een positie ingenomen in Private Equity, via een participatie in het Robeco Institutional European Private Equity NL Fund. Bij private equity wordt belegd in niet-beursgenoteerde ondernemingen in Europa.

Het verloop van het Private Equity depot ziet er als volgt uit:

Commitment:	€ 16.000.000
Stand per 1 januari 2003	0
Stortingen 2003	2.838.701
Resultaat 2003	- 280.289
Stand per 31 december 2003	€ <u>2.558.412</u>

Beleggingen in Private Equity Fund of Funds worden gewaardeerd tegen de meest recente fair value zoals gerapporteerd door de beheerder van het fund of funds. Dit betekent dat de bedragen per 30 september 2003 zijn opgenomen.

Eind juni is een positie ingenomen in het fund-of-hedgafunds Robeco Absolute Return. Hiermee wordt belegd in een gespreide portefeuille van diverse hedgefondsen.

JAARREKENING 2003

Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen

Toelichting op de balans en de staat van baten en lasten 2003

40

Het verloop van het Hedge Funds depot ziet er als volgt uit:

Stand per 1 januari 2003	€	0
Stortingen 2003		35.000.000
Resultaat 2003		<u>1.030.870</u>
Stand per 31 december 2003	€	<u>36.030.870</u>

Ultimo 2003 was de samenstelling van de ongesplitste beleggingsrekening bij de ABN ♦ AMRO-Bank als volgt:

	31-12-2003	
Aandelen	€ 71.356.398	43,89%
Aandelen in onroerend goed fondsen	4.985.743	3,07%
Obligaties NL	86.011.600	52,91%
Liquide middelen en overige vorderingen/ schulden	<u>213.004</u>	<u>0,13%</u>
Stand per 31 december 2003	€ <u>162.566.745</u>	<u>100%</u>

Het aandeel van de Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen bedraagt in nevenstaande depotrekening per 31 december 2003 in totaal € 126.607.737 i.c. 77,8805%. Ons bruto aandeel in het resultaat is € 4.796.356 **positief**, bestaande uit € 2.252.436 interestbaten en € 2.543.920 **positief** waardemutatie.

Het verloop van het depot bij de ABN ♦ AMRO-Bank is als volgt:

Stand per 1 januari 2003	€ 174.136.673
Bij: Storting BPL/SPL	51.878
Af: Onttrekking BPL	- 17.500.000
Resultaat beleggingen	<u>5.878.194</u>
Stand per 31 december 2003	€ <u>162.566.745</u>

De verdeling naar beleggingscategorie van de mutaties van de ongesplitste beleggingsrekeningen in 2003 is als volgt:

	Aandelen	Obligaties	Onroerend goed
Stand per 1 januari 2003	€ 58.424.814	€ 105.707.009	€ 8.122.202
Aankopen	110.423.591	128.963.306	0
Verkopen	- 97.765.002	- 151.484.634	3.523.690
Waardemutatie	272.995	6.196.254	387.231
Interest obligaties 31/12/03	-	- 3.370.335	-
Stand per 31 december 2003	€ <u>71.356.398</u>	€ <u>86.011.600</u>	€ <u>4.985.743</u>

JAARREKENING 2003

Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen

Toelichting op de balans en de staat van baten en lasten 2003

41

5 BELEGGINGEN FLEXIOENVERMOGEN

De beleggingen - volgens de persoonlijke 'asset-mix' van de loodsen - van hun individuele deel van de pensioenopbouw worden op een aparte totaalrekening van het fonds bijgehouden.

De specificatie is als volgt:

	31-12-2003	31-12-2002
	€	€
Registerloodsen		
- Noord	458.189	491.208
- IJmond	1.777.253	1.601.302
- Rijnmond	4.571.565	4.606.125
- Scheldemonden	3.248.544	3.281.628
- FLP-gerechtigden	4.293.155	3.769.076
- Overige (Verevenings flexioen)	59.674	47.410
Totaal Flexioenvermogen	14.408.380	13.796.748

Deze beleggingen worden gewaardeerd op de beurswaarde per balansdatum.

6 LENINGEN AAN LOODSEN

Dit betreft een aantal persoonlijke leningen (kapitaalbreng) die verstrekt zijn aan loodsen, die lid zijn van een van de vier maatschappen van registerloodsen.

De specificatie van deze post is als volgt:

De leningen hebben een oorspronkelijke looptijd tot 1 december 1997 en kunnen stilzwijgend telkenmale voor 60 maanden worden verlengd. Indien de betreffende loods uit de associatie treedt is de lening direct opeisbaar.

De rente is gelijk aan het promesse-disconto plus 2%-punt per 1 januari van elk jaar.

	31-12-2003	31-12-2002
	€	€
Loodsen van:		
Loodsen Noord	56.723	68.067
Loodsen IJmond	249.579	260.924
Loodsen Rijnmond	800.923	975.627
Loodsen Scheldemonden	723.779	841.762
Totaal per 31 december 2003	1.831.004	2.146.380

JAARREKENING 2003

Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen

Toelichting op de balans en de staat van baten en lasten 2003

7 DIVERSE VORDERINGEN EN
OVERLOPENDE ACTIVA

De specificatie is als volgt:

	31-12-2003	31-12-2002
	€	€
Rekening-courant		
loodsenorganisaties	134.885	1.746.788
Dividendbelasting	23.321	31.911
Interest	10.077	10.566
Diverse vorderingen/schulden	2.110	8.288
	<u>170.393</u>	<u>1.797.553</u>

TABEL EIGEN VERMOGEN

	Algemene reserve	Voorziening toekomstige risico's	Totaal
	€	€	€
Stand 1 januari 2003	- 15.109.120	0	- 15.109.210
Verwerking resultaat	8.416.641	0	8.416.641
Stand 31 december 2003	- 6.692.479	0	- 6.692.479

8 RESERVES

Reserve toekomstige risico's

Vanaf het boekjaar 1997 is de 'Reserve koersverschillen' vervangen door een "Reserve toekomstige risico's", echter nu als percentage van de voorziening pensioenverplichtingen. De grootte van deze reserve wordt bepaald door de benodigde marges voor het kunnen opvangen van extreme koersdalingen enerzijds (**weerstandsvermogen**), en voor dekking van toekomstige uitvoeringskosten dan wel pensioenkosten als gevolg van een verdergaande verbetering van levenskansen anderzijds. Deze marges blijken uit de

jaarlijks door de actuaris, in het kader van de Actuariële principes pensioenfonds, uit te voeren toereikendheidstoets.

Algemene reserve

De algemene reserve is bedoeld als extra waarborg om aan de verplichtingen te kunnen blijven voldoen. Hierbij denken wij ook aan (welvaart) indexaties, arbeidsongeschiktheidsrisico's en begeleiding/vergemakkelijking van (gedeeltelijke) kapitaaldekking van 'coming service' van de FLP / prépensioenperiode.

9 PRUDENTE VOORZIENING
PENSIOENVERPLICHTINGEN
(PREMIERESERVE)

Deze post geeft de contante waarde weer van de pensioenverplichtingen van het fonds, betrekking hebbende op de verstreken deelnemerstijd per 31-12-2003 (inclusief de vóór 1 september 1988 in ambtelijke dienst opgebouwde deelnemerstijd).

De Voorziening Pensioenverplichtingen (VPV) is door de actuaris bepaald als de contante waarde van het op basis van evenredigheid aan de achterliggende deelnemersjaren toe te rekenen gedeelte van de te verwachten pensioenuitkeringen, verhoogd met 0.5% excasso-opslag.

Hierbij wordt verondersteld dat deze uitkeringen continue zullen geschieden.

Bij de berekeningen is uitgegaan van de sterftekanalen ontleend aan de overlevingstafels G B M en

G B V (waarnemingsperiode 1995-2000) met een jaar leeftijd terugstelling, terwijl de rekenrentevoet gesteld is op 4% per jaar.

Gelet op de richtlijnen van de Pensioen- & Verzekeringskamer (PVK), zoals die zijn vastgelegd in de Actuariële Principes Pensioenfonds (APP) die prudente fondsgrondslagen vereisen, is de Voorziening pensioenverplichtingen per 31 december 2003 verhoogd tot € 268.568.912.

JAARREKENING 2003

Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen

Toelichting op de balans en de staat van baten en lasten 2003

Ten behoeve van gedeeltelijke kapitaaldekking van het 'FLP' is met 'oormerking' in 2003 een extra bedrag van € 4.200.000 door de loodsen gedoteerd. Dit bedrag is in december van het Nederlands Loodswezen BV ontvangen.

Totaal is per 31-12-2003 nu een totaalbedrag voor bovengenoemd doel beschikbaar van € 61.803.418 mede omdat uit ons (positieve) resultaat een bedrag ad € 2.259.243 als winst aan de FLP / prépensioenreserve is toegerekend.

Afgesproken is dat uiterlijk 31 december 2005 een nadere invulling zal plaatsvinden met betrekking tot de toekenning van prépensioenrechten ter (gedeeltelijke) vervanging van FLP-rechten. Het functioneel leeftijdspensioen wordt zoals gebruikelijk nog steeds op omslagbasis gefinancierd.

Het onder de 'overige technische voorzieningen' vermelde bedrag heeft betrekking op door het fonds ontvangen bedragen uit hoofde van enkele individuele waardeoverdrachten van premievrije pensioenaanspraken van vorige werkgevers.

Het verloop van de totale voorziening in euro's is als volgt:

	Stand 31-12-2002	Mutatie 2003	Stand 31-12-2003
	€	€	€
Voorziening basisregeling	256.571.000	11.997.912	268.568.912*
Voorziening flexibele pensioenspaarregeling	13.796.748	611.632	14.408.380
Prépensioen/ bestemmings- reserve	55.344.000	6.459.418	61.803.418
Totaal (afgerond)	325.711.748	19.068.962	344.780.710
Overige technische voorzieningen	0	34.625	34.625
Totaal	325.711.748	19.103.587	344.815.335

*) Bestaat uit de basisvoorziening ad € 261.508.190 een voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten ad € 6.537.705 en voor toekomstige verbetering levenskansen ad € 523.017.

10 PENSIOENPREMIES

Het hieronder verantwoorde bedrag van € 15.841.276 vertegenwoordigt de van deelnemers ontvangen premies en bestaat uit € 7.267.876 reglementaire pensioenpremie en € 8.573.400 extra premie

De verdere specificatie is als volgt:

	2003	2002
	€	€
Premies registerloodsen	13.759.008	4.737.356
Premies aspiranten	100.240	108.500
Premies van FLP- gerechtigden	1.982.028	1.648.660
Totaal	15.841.276	6.494.516

11 MUTATIEVOORZIENING FLEXIOEN- SPAARREGELING EN INKOOP ONTBREKENDE DEELNEMERSJAREN

Er is een bedrag van € 611.632 aan flexioenkapitaal ten gunste gekomen van de inkoop van pensioen bij het fonds en er is in 2003 in totaal € 121.801 door de deelnemers gestort voor de inkoop van ontbrekende dienstjaren.

12 RESULTAAT DEPOTREKENINGEN ABN ♦ AMRO / ROBECO

Dit betreft het aandeel in het resultaat van de depotrekeningen ABN ♦ AMRO / ROBECO. Vanaf april en juli 2003 vallen ook de resultaten van Private Equity (BPL en SPL) en Hedge Funds (alleen BPL) hieronder (beide Robeco). Het resultaat op beleggingen wordt zoveel als mogelijk bepaald op actuele grondslagen.

De in verband met de gekozen waarderingssystematiek ontstane koersresultaten maken deel uit van het resultaat.

De samenstelling van het beleggingsresultaat van

JAARREKENING 2003

Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen

Toelichting op de balans en de staat van baten en lasten 2003

44

de ongesplitste beleggingsrekening(en) BPL / SPL is als volgt:

	2003	2002
	€	€
Interest, dividend, etc.	4.906.949	14.477.545
Koersresultaten	12.204.201	- 60.005.473
	17.111.150	- 45.527.928

Het resultaat van deze beleggingsrekeningen wordt verdeeld naar verhouding van de ingebrachte vermogens door de Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen en de Stichting Pensioenfonds Loodswezen.

Op basis van de verdeelsleutel bedraagt het aandeel van de Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen in deze beleggingsresultaten € 13.751.780 positief, bestaande uit € 3.913.064 interestbaten en € 9.838.716 koersresultaten positief. Tot en met maart 2003 wordt een leenvergoeding ontvangen van ABN ♦ AMRO. Voor 2003 is dit een bedrag van € 11.752. Tevens is van ABN ♦ AMRO nog een storting ontvangen van € 40.402 die betrekking had op oude jaren. Hierop worden de beheers- en bewaarloonkosten ad € 1.074.761 in rekening gebracht, zodat "netto" € 12.729.173 positief resulteerde.

13 PREMIES HERVERZEKERING

Dit betreft de premie voor de bij Zwitserleven te Amstelveen op "stop-loss" basis verzekerde risico's.

Hierbij is de grootte van het per deelnemer te herverzekeren kapitaal bij overlijden bepaald op de met een 1/2% verhoogde contante waarde van het in uitzicht gestelde weduwe- respectievelijk weduwnaars- respectievelijk partnerpensioen, verhoogd met een eenmalige uitkering bij overlijden en verminderd met de aanwezige reserve per deelnemer.

Het verzekerde invaliditeitspensioen is gelijk aan het reglementaire invaliditeitspensioen, verhoogd met de door / voor de deelnemer aan het fonds verschuldigde jaarpremie voor de verdere financiering van de pensioenopbouw en verminderd met de uitkering krachtens de wettelijke regelingen bij algehele arbeidsongeschiktheid.

14 PENSIOENUITVOERINGS- EN ADMINISTRATIEKOSTEN

	2003	2002
	€	€
Management/secretariaat	62.329	103.081
Actuariel adviseur	163.317	134.139
Projectkosten NPL	124.011	16.000
Drukwerk/ publicatie	16.607	18.902
Accountant	9.520	8.925
Huur- en kantoorkosten *	14.920	19.014
Automatiseringskosten *	9.520	10.057
Administratiekosten *	21.420	20.230
Verzekeringskamer	19.874	15.821
Bestuurskosten incl. bijscholing	59.836	34.267
Diverse kosten	17.303	13.429
<i>* Doorbelasting NLBV</i>		
	518.657	393.865

15 PENSIOENUITKERING FLP

Het bruto bedrag aan kosten functioneel leeftijds-pensioenen is € 20.174.208. Op dit bedrag is € 1.982.028 aan pensioenpremies van FLP- gerechtigden ingehouden.

16 VERWERKING RESULTAAT BOEKJAAR

Het resultaat van het boekjaar is € 8.416.641 positief.

Toegevoegd aan de algemene reserve is € 8.416.641. Ondanks het positieve resultaat is echter nog steeds een tekort in de algemene reserves van € 6.692.479.

JAARREKENING 2003

Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen Overige gegevens

TOEREIKENDHEIDSTOETS EN ACTUARIËLE VERKLARING 31 DECEMBER 2003

GRONDSLAGEN

Sterfte

De sterftequotiënten worden ontleend aan de overlevingstafels GBM en GBV, waarnemingsperiode 1995-2000, waarbij de in de AG-tafels 1995-2000 vermelde afronding wordt gevolgd. Er wordt in alle gevallen een leeftijdsterugstelling toegepast van 1 jaar.

Rente

De rekenrentevoet bedraagt 4% per jaar.

Partnerfrequentie

Bij de berekeningen met betrekking tot weduwe-, weduwnaars- en partnerpensioen wordt aangenomen dat gedurende de periode tot 65 jaar steeds alle (gewezen) deelnemers een partner hebben. Vanaf de 65-jarige leeftijd wordt de werkelijke situatie in aanmerking genomen.

METHODEN VAN:

Berekening Voorziening Pensioenverplichtingen

De netto Voorziening Pensioenverplichtingen is bepaald als de contante waarde van het op basis van evenredigheid aan de achterliggende deelnemersjaren toe te rekenen gedeelte van de te verwachten pensioenuitkeringen. Hierbij wordt verondersteld dat deze uitkeringen continue zullen geschieden.

Voor het niet ingegane wezenpensioen wordt geen voorziening vastgesteld. Dit pensioen wordt op stop-loss basis herverzekerd. Bij de vaststelling van de voorziening voor ingegaan wezenpensioen wordt verondersteld dat de uitkeringen geschieden tot uiterlijk de 21-jarige leeftijd. Bij een eventuele verlenging van deze uitkeringsduur wordt geen aparte voorziening opgevoerd.

In de jaarpremie is een opslag van $2\frac{1}{2}\%$ begrepen

en op de netto voorziening is een opslag gelegd van $\frac{1}{2}\%$. Jaarlijks komt derhalve 2% van de jaarpremie alsmede $\frac{1}{2}\%$ van de ingegane pensioenen (exclusief de wezenpensioenen) beschikbaar voor kosten. Bovendien is de voorziening pensioenverplichtingen voor de basisregeling extra verhoogd met 2,7% om ook tot een afwikkeling van de pensioenverplichtingen te kunnen komen indien het fonds geen verdere pensioenpremies meer zou ontvangen.

Het functioneel leeftijdspensioen wordt in verband met het bepaalde in het Financieel besluit Loodswezen d.d. 1 oktober 1995 in principe op omslagbasis gefinancierd.

Toereikendheidstoets

Volgens de richtlijnen van de Pensioen- & Verzekeringskamer, zoals die zijn vastgelegd in de Actuariële Principes Pensioenfonds en waaraan met de circulaire van 30 september 2002 een nadere invulling is gegeven, hebben wij enerzijds getoetst of de voorziening pensioenverplichtingen op voldoende voorzichtige grondslagen is vastgesteld en anderzijds of het vermogen toereikend is.

De voorziening pensioenverplichtingen is vastgesteld volgens de hierboven vermelde methoden en grondslagen. De ondergrens aan de voorziening pensioenverplichtingen uit de basisregeling hebben wij vastgesteld op € 265.932.000,--. De in de balans opgenomen voorziening pensioenverplichtingen ad € 268.569.000,-- is derhalve € 2.637.000,-- hoger dan de ondergrens in verband met de toevoeging van een extra voorziening voor toekomstige risico's van 2,7% van de voorziening pensioenverplichtingen. Deze grondslagen achten wij als geheel voldoende voorzichtig voor de vaststelling van de voorziening pensioenverplichtingen op 31 december 2003.

JAARREKENING 2003

Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen
Overige gegevens

46

Voorts hebben wij getoetst of het in het fonds aanwezige vermogen voldoende is voor de dekking van de pensioenverplichtingen. Het op marktwaarde gewaardeerde vermogen van het pensioenfonds bedraagt op 31 december 2003 € 338.123.000,--.

Er is sprake van onderdekking, die als volgt is aan te geven (bedragen *€ 1.000,--):)

Ondergrens voorziening pensioenverplichtingen	€ 265.932
Overige technische voorzieningen	€ 76.246
Reserve algemene risico's	€ 2.637
Marktwaarde beschikbare vermogen -/-	€ 338.123
Onderdekking	€ 6.692

In de circulaire van de PVK is aangegeven dat een reserve algemene risico's nodig is. In dit geval is een extra reserve algemene risico's van (circa) 1% van de voorziening pensioenverplichtingen voldoende, aangezien in de ondergrens voor de voorziening pensioenverplichtingen reeds een voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten van 2% en een voorziening toekomstige toename levensverwachting van 0,2% is verwerkt.

De onderdekking als percentage van de met de reserve algemene risico's verhoogde totale voorziening pensioenverplichtingen bedraagt 1,9 %.

Door het aanhouden van een beleggingsbuffer dient het fonds in staat te zijn waardedalingen te kunnen opvangen voor beleggingen in zakelijke en vastrentende waarden. Voor liquiditeiten wordt geen beleggingsbuffer aangehouden.

Voor beleggingen in zakelijke waarden dient het fonds volgens eerder genoemd PVK-schrijven van 30 september 2002 in staat te zijn een waardedaling op te vangen tot ten minste 40% onder de hoogste stand van de benchmark in de voorafgaande 48 maanden en op ieder moment een waardedaling op te kunnen vangen tot 10% onder het laagste niveau van de benchmark in de voorafgaande 12 maanden. Op basis

van deze uitgangspunten bedraagt de op te vangen waardedaling voor de aandelenportefeuille op 31 december 2003 29,6% en voor de beleggingen in onroerend goed 38,7%.

Voor beleggingen in vastrentende waarden dient het fonds bij een marktrente van 4% te beschikken over een buffer van ten minste 10% van de waarde van die beleggingen en bij een marktrente van 5% van ten minste 5% van de waarde van die beleggingen, terwijl bij een marktrente van 6% of hoger geen buffer aanwezig hoeft te zijn. Bij tussenliggende waarde van de marktrente wordt de buffer naar rato vastgesteld. De marktrente behorend bij deze beleggingen is afgeleid uit het effectief rendement op staatsleningen met een resterende looptijd van 9-10 jaar. Bij de stand van de marktrente op de balansdatum bedraagt deze buffer tenminste 8,75% van de waarde van de beleggingen.

Het beschikbare vermogen van het pensioenfonds wordt conform het strategische beleggingsbeleid voor circa 40% belegd in aandelen, voor 5% in onroerend goed en voor 55% in vastrentende waarden. De feitelijke mix per 31 december 2003 bestaat uit 46,8% aandelen, 3,8% onroerend goed, 45,2% vastrentende waarden en 4,2% liquiditeiten. Op basis hiervan zou de vereiste beleggingsbuffer dan gelijk zijn aan:
 $100\% / ((1-0,296)*0,468 + (1-0,387)*0,038 + (1-0,0875)*0,452)) - 100\% = 23,9\%$ van de met de reserve algemene risico's verhoogde ondergrens aan de voorziening pensioenverplichtingen.

Als echter bij de vaststelling van de vereiste beleggingsbuffer per 31 december 2003 wordt uitgegaan van een op te vangen waardedaling van 25% voor de beleggingen in zakelijke waarden (in plaats van 40%), dan daalt de vereiste beleggingsbuffer naar 19,9% van de met de reserve algemene risico's verhoogde ondergrens aan de voorziening pensioenverplichtingen.

De Pensioen- & Verzekeringskamer heeft in haar brief van 17 maart 2004 inzake de evaluatie van de financiële positie van pensioenfondsen met een reser-

JAARREKENING 2003

Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen
Overige gegevens

47

vetekort aangegeven dat een dergelijke op te vangen waardedaling ultimo 2003 globaal gesproken recht doet aan het zekerheidsniveau van 97,5%, zoals dat genoemd wordt in de kabinetsnota van 6 februari 2004 (hoofddlijnennota).

Gegeven het strategische beleggingsbeleid, is er sprake van onderdekking van de verplichtingen.

ACTUARIËLE VERKLARING

Dit is een verklaring als bedoeld in hoofdstuk 4 van de Actuariële Principes Pensioenfonds, zoals die in februari 1997 door de Pensioen- & Verzekeringkamer zijn gepubliceerd en waaraan met de circulaire van 30 september 2002 een nadere invulling is gegeven.

Wij hebben de voorziening pensioenverplichtingen per 31 december 2003 van de Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen vastgesteld. De totale voorziening pensioenverplichtingen is gelijk aan afgerond

€ 344.815.000,--. De voorziening pensioenverplichtingen is vastgesteld overeenkomstig de in de actuariële en bedrijfstechnische nota van het fonds vermelde methoden en grondslagen.

De voorziening pensioenverplichtingen per 31 december 2003 is als geheel op voldoende voorzichtige grondslagen berekend. Wij zijn van oordeel dat deze voorziening een juist beeld geeft van de omvang van de per 31 december 2003 op de stichting rustende pensioenverplichtingen.

Het pensioenfonds beschikt per 31 december 2003 over onvoldoende middelen ter dekking van de voorziening pensioenverplichtingen en de reserve algemene risico's.

Amsterdam, 25 juni 2004

Hewitt | Heijnis en Koelman

H.C. Reijnders

JAARREKENING 2003

Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen
Overige gegevens

48

ACCOUNTANTSVERKLARING

Opdracht

Wij hebben de in dit verslag opgenomen jaarrekening 2003 op pagina 35 t/m 49 van de Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen te Rotterdam gecontroleerd.

De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het bestuur van de stichting. Het is onze verantwoordelijkheid een accountantsverklaring inzake de jaarrekening te verstrekken.

Werkzaamheden

Onze controle is verricht overeenkomstig in Nederland algemeen aanvaarde richtlijnen met betrekking tot controle-opdrachten. Volgens deze richtlijnen dient onze controle zodanig te worden gepland en uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang bevat. Een controle omvat onder meer een onderzoek door middel van deelwaarnemingen van informatie ter onderbouwing van de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. Tevens omvat een controle een beoordeling van de grondslagen voor financiële verslaggeving die bij het opmaken van de jaarrekening zijn toegepast en van belangrijke schattingen die het bestuur van de stichting daarbij heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat onze controle een deugdelijke grondslag vormt voor ons oordeel.

Oordeel

Wij zijn van oordeel dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen op 31 december 2003 en van het resultaat over 2003 in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving en voldoet aan de wettelijke bepalingen inzake de jaarrekening zoals opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW.

Rotterdam, 21 mei 2004

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

49

De beurswaarde van de beleggingen is tot april 2004 met circa 4% gestegen.

JAARREKENING 2003

Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen
Bijlagen

BIJLAGE 1

50

SPECIFICATIE GEZAMENLIJKE DEPOTREKENING RIAM PER 31 DECEMBER 2003

Aandelen

	<i>Kostprijs</i>	<i>Beurswaarde</i>
Robeco Institutioneel Wereldwijd Aandelen	€ 66.261.796	€ 74.134.777
Totaal aandelen	€ 66.261.796	€ 74.134.777

Aandelen in onroerend goed fondsen

Robeco ZelfSelect Property	€ 9.199.648	€ 10.818.272
Totaal onroerend goed	€ 9.199.648	€ 10.818.272

Obligaties

	<i>Nominaal</i>	<i>Kostprijs</i>	<i>Beurswaarde</i>
Robeco Inst. Euro Credit (ex BBB)	40.439.526	€ 42.762.507	€ 44.422.819
Robeco Inst. Euro Staatsl. Fd –RIFIF A-	53.632.987	€ 54.110.122	€ 55.467.235
Totaal obligaties		€ 96.872.629	€ 99.890.054

Overige vorderingen en schulden

	<i>Kostprijs</i>	<i>Beurswaarde</i>
Rekening-courant RABO / RIAM	€ 5.736.042	€ 5.736.042
Totaal overige vorderingen en schulden	€ 5.736.042	€ 5.736.042
Totaal - generaal 31-12-2003	€ 178.070.115	€ 190.579.145

JAARREKENING 2003

Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen
bijlagen

BIJLAGE 1

51

SPECIFICATIE GEZAMENLIJKE DEPOTREKENING ABN-AMRO PER 31 DECEMBER 2003

Aandelen

	<i>Kostprijs*</i>	<i>Beurswaarde</i>
ABN ♦ AMRO Institutional Global Equity Fund	€ 63.414.000	€ 71.356.398
Totaal aandelen	€ 63.414.000	€ 71.356.398

* de kostprijzen van de aandelen zijn afgerond op duizendtallen door ABN ♦ AMRO

Obligaties Euro Zone

	<i>Nominaal</i>	<i>Kostprijs</i>	<i>Beurswaarde</i>
ABN ♦ AMRO Inst. Euro Bond Fund	38.752.845	€ 42.571.000	€ 43.035.035
ABN ♦ AMRO Inst. Euro Government Bond Fund	38.550.228	€ 42.525.000	€ 42.976.565
Totaal obligaties Euro Zone		€ 85.097.000	€ 86.011.600

* de kostprijzen van de obligaties zijn afgerond op duizendtallen door ABN ♦ AMRO

Aandelen in onroerend goed fondsen

	<i>Kostprijs*</i>	<i>Beurswaarde</i>
ABN ♦ AMRO Global Property Securities Fund	€ 3.999.000	€ 4.985.743
Totaal onroerend goed	€ 3.999.000	€ 4.985.743

* de kostprijzen van de aandelen in onroerend goed fondsen zijn afgerond op duizendtallen door ABN ♦ AMRO

Overige vorderingen en schulden

		<i>Aantal</i>	<i>Kostprijs</i>	<i>Beurswaarde</i>
Liquiditeiten	GBP	541	€ 768	€ 768
Liquiditeiten	USD	593	€ 470	€ 470
Liquiditeiten	EUR	211.765	€ 211.765	€ 211.765
Totaal liquiditeiten			€ 213.004	€ 213.004
Totaal - generaal 31-12-2003			€152.723.004	€ 162.566.745

BIJLAGE 2

Enige begrippen

52

STERFTETAFEL

Een sterftetafel geeft aan wat de levens- en sterfte-kansen zijn, afhankelijk van de reeds bereikte leeftijd.

Aan de hand van de sterftetafels kan men de gemiddelde levensduur berekenen. Dit is het aantal jaren dat men statistisch volgens de gegeven tafel nog zal blijven leven. De ontwikkeling van deze gemiddelde levensduur voor 65-jarige mannen respectievelijk vrouwen is na de laatste oorlog als volgt geweest:

waarnemingsperiode	gemiddelde levensduur in jaren van een 65jarige	
	man	vrouw
1947 - 1949	13,9	14,4
1951 - 1955	14,1	14,9
1956 - 1960	14,1	15,4
1961 - 1965	14,0	16,0
1966 - 1970	13,7	16,4
1971 - 1975	13,6	16,9
1976 - 1980	13,8	18,0
1980 - 1985	14,1	18,5
1985 - 1990	14,3	18,9
1990 - 1995	14,7	19,0
1995 - 2000	15,0	19,1

Uit dit overzicht blijkt dat de levenskansen voor vrouwen in belangrijke mate zijn verbeterd, terwijl dit voor mannen bijna niet het geval is.

ACTUARIEEL

Aanduiding van berekeningen ten aanzien van pensioen of financiering, waarbij (wiskundige) reken-techniek, levenskansen, rekenrente, inschattingen van toestroom beroepsgenoten en dergelijke een rol spelen.

ALGEMENE RESERVE

De algemene reserve wordt gevormd in gunstige jaren als extra waarborg om aan de verplichtingen te kunnen blijven voldoen. Hierbij valt onder meer ook te denken aan indexaties, aanpassing leeftijdsterugstelling en arbeidsongeschiktheidsrisico's.

ASSET LIABILITY MANAGEMENT (ALM)

Asset Liability Management is het aanbrengen en vervolgens bewaken van een optimale samenhang tussen pensioenbeleid, premie- en beleggingsbeleid, waarna de laatste twee zo optimaal mogelijk worden afgestemd op de pensioenverplichtingen.

De regeling gedragscode Pensioen- en spaarfondsen (PVK) bewaakt de integriteit van het bestuur; Dit is ook een onderdeel van beleid bij ALM studies en implementaties ervan.

ASSET-MIX

De vastgestelde "asset-mix" is een procentuele verdeling van het te beleggen vermogen over diverse beleggingscategorieën onder meer aandelen / fondsen, onroerend goed / fondsen, vastrentende waarden, edele metalen en liquide middelen. De mix is vermeld bij het onderdeel 'gevoerde beleggingsbeleid'.

BACKSERVICE

Dit begrip wordt gehanteerd in verschillende betekenissen:

- het pensioengedeelte dat betrekking heeft op achterliggende dienstjaren;
- de koopsom voor het hierboven omschreven pensioengedeelte, dan wel voor de verhoging van dit pensioen als uitvloeisel van een pensioen

BIJLAGE 2

Enige begrippen

- grondslagstijging;
- de eventuele achterstand over achterliggende jaren gefinancierde pensioenen, respectievelijk de daarvoor benodigde kosten of reserve.

BENCHMARK

Een objectieve maatstaf waarmee de eigen prestaties van de belegger kunnen worden gemeten. Een bekende maatstaf is bijvoorbeeld het totaalrendement van de gehele Amsterdamse aandelenmarkt, zoals die wordt gemeten middels de CBS- herbeleggingindex.

COMINGSERVICE

Dit is het pensioengedeelte dat betrekking heeft op toekomstige deelnemersjaren.

Ook worden de daarmee gepaard gaande kosten wel met deze term aangeduid.

COMING-BACKSERVICE

Hieronder verstaat men de kosten die in de toekomst door loonstijgingen c.q. grondslagstijgingen zullen optreden voor zover deze kosten kunnen worden toegerekend aan reeds achterliggende deelnemersjaren.

CONTANTE WAARDE

De contante waarde van toekomstige pensioenverplichtingen of andere uitkeringen wordt berekend met behulp van de overlevingstafels en de rekenrente.

De contante waarde van een verzameling pensioenverplichtingen voor een groep deelnemers is voldoende om aan de verplichtingen te voldoen, indien over het vermogen een interest wordt gekweekt gelijk

aan de rekenrente en het sterfte- c.q. overlevingspatroon bij de betreffende groep in overeenstemming is met de overlevingstafels.

INHAALPREMIE

De inhaalpremie is dat deel van de premie dat betrekking heeft op financiering van backservice.

KAPITAALDEKKINGSTELSEL

Dit is het financieringssysteem waarbij op individuele basis reserves worden gevormd voor de pensioenverplichtingen.

De berekening van de premiereserves vindt plaats op basis van de actuariële grondslagen. Alle levensverzekeringsmaatschappijen en vrijwel alle pensioenfondsen werken op basis van het kapitaaldekkingstelsel.

OMSLAGSTELSEL

Hierbij worden de binnenkomende gelden terstond aangewend voor pensioenuitkeringen. Het belangrijkste voorbeeld van dit stelsel vormt de AOW.

Voor ons fonds wordt ook het FLP zodanig gefinancierd

OVERBRUGGINGSPENSIOEN

Een overbruggingspensioen wordt uitgekeerd boven op het levenslange ouderdomspensioen, tot aan de 65-jarige leeftijd. De overbrugging dient als compensatie voor de AOW die immers pas op 65 ingaat. In deze situatie gaat het levenslange ouderdomspensioen dus al vóór de 65-jarige leeftijd in (zoals bij het Bedrijfspensioenfonds voor de Koopvaardij/ BPFK).

BIJLAGE 2

Enige begrippen

PERFORMANCE

Performance is de procentuele waardeverandering van het gemiddeld belegd vermogen.

PREMIERESERVE

De premiereserve is het bedrag dat op de balans van de verzekeringsinstelling of het pensioenfonds wordt opgenomen ter dekking van de reeds gefinancierde pensioengedeelten.

Een andere term hiervoor is wiskundige reserve of voorziening pensioenverplichtingen.

REKENRENTE

De rekenrente is de rentevoet waarmee bij het vaststellen van tarieven en voorziening pensioenverplichtingen rekening wordt gehouden. Hiermee wordt geanticipeerd op het rendement dat naar verwachting op premies en reserves zal worden gemaakt.

Op 1 januari 2006 zal de voorziening pensioenverplichtingen naar verwachting contant moeten worden gemaakt tegen een voorgeschreven marktconforme rentetermijnstructuur.

REËLE RENTE

Onder reële rente wordt verstaan de rente die op de kapitaalmarkt bereikt wordt, verminderd met het inflatiepercentage.

STOP-LOSS

Dit slaat op een verzekeringsvorm waarbij het deel van de schade dat boven een afgesproken maximum uitgaat door de herverzekeraar wordt vergoed.

BIJLAGE 3

Uit de jaarverslagen bedrijfspensioenfonds koopvaardij 1991/2003

**VERBETERING VAN PENSIOENEN EN
AANSPRAKEN**

Het bestuur streeft ernaar middels procentuele verhogingen de gevolgen van geldontwaarding op te vangen. Aan het einde van het boekjaar wordt aan de hand van de dan bekende financiële positie van het fonds bepaald of en met welke omvang de rechten van gepensioneerden en gewezen deelnemers kunnen worden verhoogd.
Hiernaast volgt een overzicht van de verhogingen, die sinds 1970 zijn toegekend.

Inlichtingen betreffende opgebouwde rechten bij het BPFK kunt U verkrijgen bij het PVF Nederland N.V. op adres:
Postbus 9251, 1006 AG Amsterdam.
tel. : (020) 6074444
(bezoekadres is: Molenwerf 2-8,
1014 AG Amsterdam).

	% verhoging van de verworven aanspraken	
	gepensioneerden	gewezen deelnemers
1970	5	5
1971	5	5
1972	5	5
1973	5	5
1974	5	5
1975	8	3
1976	8	3,5
1977	8	3,5
1978	7	3
1979	6	3
1980	5	3
1981	5*)	3
1982	4	2,3
1983	5	3
1985	1	1
1986	2,5	1
1987	0	0
1988	0**)	0**)
1989	0	0
1990	1,5***)	2
1991	5****)	5
1992	3,8	3,8
1993	3,8	3,8
1994	1,8	2,0
1995	2,3	2,3
1996	1,1	1,1
1997	2,5	2,5
1998	2,5	2,5
1999	2,5	2,5
2000	3,0	3,0
2001	4,0	4,0
2002	0	0
2003	0	0

* Per 1 januari 1981 gold voor de gepensioneerden geen uniforme procentuele verhoging.

Vermeld is het percentage waarmee de ingegane levenslange pensioenen op die datum verhoogd werden.

** Uitsluitend aanspraken, verworven vóór 1981, werden op 1 januari en op 1 juli 1988 verhoogd met 1% respectievelijk 3%.

*** Tevens werd het jaarlijkse pensioen van de pensioentrekkenden met f 200 verhoogd

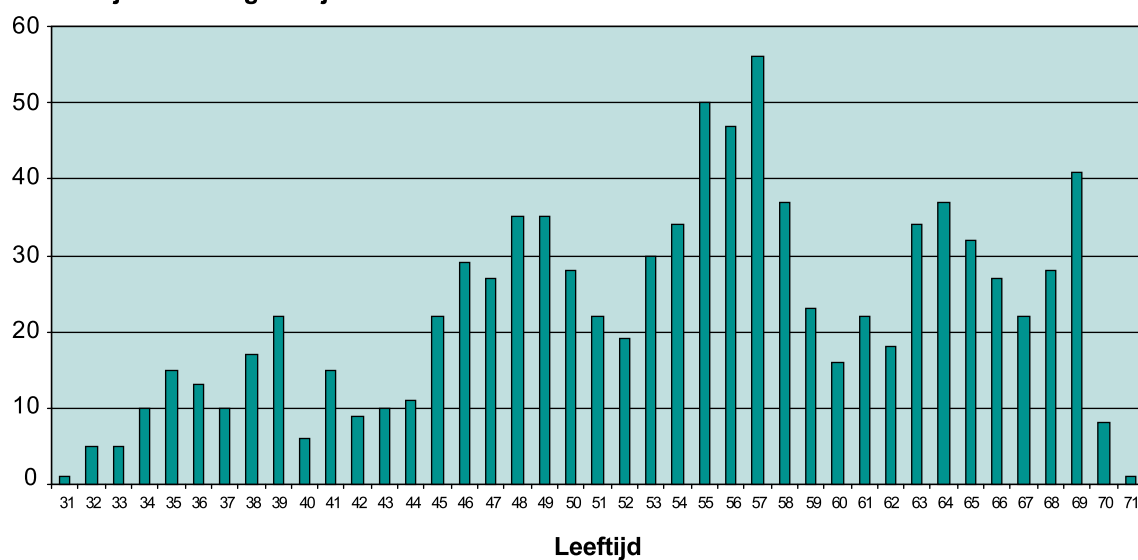
**** Tevens werd het jaarlijkse pensioen van pensioentrekkenden geboren voor 1 januari 1914 met f 1.200 verhoogd.

BIJLAGE 4

Leeftijdsverdeling BPL januari 2004

Totaal 924, waarvan actief 420, 339 FLP, 153 OP en 12 IP

Leeftijdsverdeling BPL januari 2004

BIJLAGE 5

AANPASSING VAN DE ASSET-MIX VAN HET FLEXIOEN

U kunt uw asset-mix wijzigen op het moment dat u daar behoefte aan heeft. Dit doet u door rechtstreeks via de afdeling Verzekeringsadvies van de ROBECO-groep (telefoon: 0800 8010) uw wensen kenbaar te maken. Dus niet meer door tussenkomst van het BPL.

U kunt dan opgeven in welke asset-mix u de nieuwe stortingen vanaf dat moment wil gaan beleggen. U gelieve hierbij tevens aan te geven of ook het opgebouwde kapitaal in de bestaande asset-mix omgezet dient te worden naar de nieuwe asset-mix van uw keuze.

Hierbij dient u wel rekening te houden met 0,4% kosten over het gedeelte van uw opgebouwde vermogen dat omgezet wordt, met uitzondering van opnamen van de Roparco-rekening, welke kosten ten laste van uw flexioenrekening gebracht zullen worden. U kunt dus gewoon de oude asset-mix in standhouden en het nieuw te storten kapitaal laten beleggen volgens de nieuwe asset-mix. U maakt dus altijd duidelijk een keuze voor één asset-mixvorm. Het bestuur heeft onderstaande mixen, na advies van de actuaire, met Robeco afgesproken.

ADVIES BELEGGINGSMIXEN

	1	2	3	4	5	6
Robeco	0%	10%	20%	35%	0%	0%
Rolinco	0%	5%	10%	15%	0%	0%
Rorento	50%	80%	60%	40%	0%	0%
RobecoZSproperty	0%	5%	10%	10%	0%	0%
Roparco	50%	0%	0%	0%	100%	0%
Tactimix 50	0%	0%	0%	0%	0%	100%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%
BPL code	A	B	C	D	O	E
Leeftijd	50-57	45-50	35-45	25-35	>57	n.v.t.

VRIJE MIX

U bent niet verplicht om de asset-mixen te volgen. U kunt ook een mix naar eigen inzicht samenstellen. Dit betreft niet het gehele assortiment van de Robeco Groep, maar alleen die fondsen die geschikt zijn voor een belegging in fiscaal aantrekkelijke fondsen in uw pensioenopbouw. Voor informatie over de beleggingsfondsen kunt u telefonisch contact opnemen met Robeco Advies, afdeling Verzekeringsadvies, telefoon 0800-8010 (gratis) of via Internet, pagina <http://www.robecoadvies.nl>.

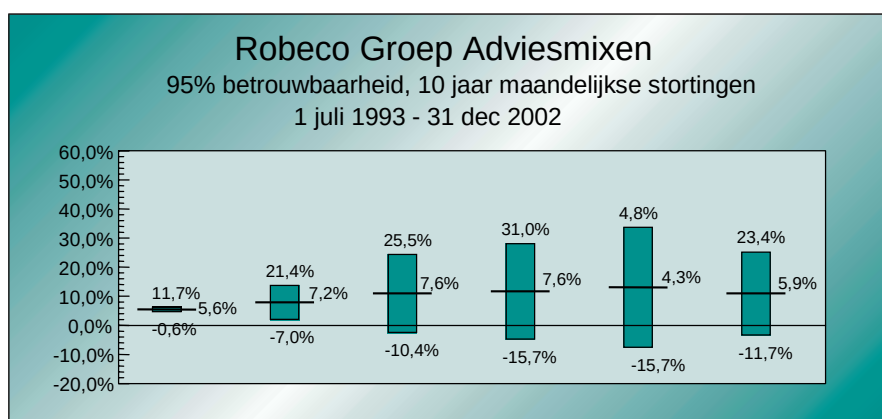
BIJLAGE 5

58

ASSET-MIX/RISICORENDEMENTSPROFIELEN ADVIESMIXEN 0 EN A T/M E

Horizontaal zijn de mixen weergegeven; verticaal het 12-maands voortschrijdend beleggingsresultaat. Het profiel geeft de bandbreedte aan waarbinnen het beleggingsresultaat over een twaalfmaands voortschrijdende periode in het tijdvak "1 juli 1993 - 31 december 2002", met 95% waarschijnlijkheid, kan worden aangetroffen. Bijvoorbeeld voor mix A: -0,6% als ondergrens en 11,7% als bovengrens. Ook geeft het profiel het gemiddeld jaarlijks resultaat over de totale periode weer. Voor mix A is dit 5,6% per kalenderjaar.

SCHEMATISCHE WEERGAVE NIEUWE ASSETMIX EN MOGELIJKHEDEN VANAF 1 JANUARI 1999

BPL code	A	B	C	D	O	E
Leeftijd	50-57	45-50	35-45	25-35	>57	n.v.t

BIJLAGE 6

Extra ouderdoms- met bijbehorend nabestaandenpensioen in 2004 bij inkoop extra deelnemersjaren op grond van artikel 21 van het pensioenreglement 2004 (NPL-regeling).

Inkoop van ontbrekende deelnemersjaren als bedoeld in artikel 21 van het pensioenreglement 2004 is nader uitgewerkt in het “Bestuursbesluit inzake inkoop ontbrekende deelnemersjaren”. Inkoop kan slechts eenmaal per jaar geschieden. Stortingen dienen altijd via de maatschap te geschieden.

59

Leeftijd	Maximale vrijwillige storting in 2004	Te verkrijgen extra levenslangouderdomspensioen vanaf 60 jaar met 70% nabestaandenpensioen ¹	
		Bij € 1.000,- storting	Bij maximale storting
31	7.208	181,46	1.308
32	7.208	174,72	1.259
33	7.208	168,23	1.213
34	7.208	161,97	1.167
35	7.208	155,95	1.124
36	7.208	150,14	1.082
37	7.208	144,55	1.042
38	7.208	139,16	1.003
39	7.208	133,97	966
40	7.208	128,98	930
41	7.208	124,17	895
42	7.208	119,54	862
43	7.208	115,09	830
44	7.208	110,80	799
45	7.208	106,66	769
46	7.208	102,68	740
47	7.208	98,84	712
48	7.208	95,13	686
49	7.208	91,56	660
50	7.208 ²	88,11	635
51	7.208	84,78	611
52	7.208	81,56	588
53	7.208	78,45	565
54	7.208	75,44	544
55	7.208	72,52	523

¹ Inkoop van extra pensioen heeft géén effect op een (gegarandeerde) FLP-uitkering uit hoofde van het Financieel besluit Loodswezen.

² Voor personen die op 1 september 1988 deelnemer waren aan de BPL-regeling 1988 en op die datum 35 jaar of ouder waren, is de maximale vrijwillige storting gelijk aan het dubbele van dit bedrag.

BIJLAGE 7

Resultaten enquête 2000

60

RESULTAAT FLP-ERS EN GEPENSIONEERDEN

De enquête is ook aan alle postactieven voorgelegd, dit zijn de mensen die deelnemen aan het Functioneel Leeftijds Pensioen of reeds met pensioen zijn. De resultaten van deze groep kwamen grotendeels overeen met de resultaten van de actieve deelnemers. Hieronder worden de uitkomsten vermeld als percentage van de binnengekomen reacties, voor zowel de totaalgroep, de actieve deelnemers als de FLP-ers en gepensioneerden.

Vraag		Totaal	Actief	Postactief
Vragen met betrekking tot voorkeur individuele – verplichte collectieve pensioenregeling		(in % ontvangen reacties)		
5. Voordeel (verplicht) collectief belangrijker dan individuele keuzevrijheid?	ja, voordelen	96	95	97
	nee	1	1	1
	geen mening	3	3	2
6. Indien nee bij 5, waarom?	(groep niet materieel)	-	-	-
7. Meer solidariteitseisen (wens kabinet)?	in principe geen probleem mee	73	69	79
	tegen aanvullende eisen	17	21	11
	princiepelijk tegen	1	1	1
	geen mening	9	9	9
8. Vrijwillige voortzetting wenselijk bij afschaffing verplicht BPL?	ja	97	96	97
	nee	1	1	0
	geen mening	2	2	2
Vragen met betrekking tot huidige regeling				
1. Mening over huidige regeling?	goed	96	95	97
	matig	2	2	3
	slecht	0	0	0
	geen mening	1	2	0
2. Rol BPL daarbij?	goed	97	98	97
	matig	2	1	2
	slecht	0	0	1
	geen mening	0	1	0
3. Informatieverstrekking door BPL?	goed	93	92	96
	matig	5	5	4
	slecht	0	1	0
	geen mening	1	1	0
4. Moet BPL blijven voor uw pensioen?	ja	98	98	98
	nee	1	1	0
	geen mening	1	0	1

Bron: Heijnis en Koelman B.V. (27-11-2000)

Uit deze percentages blijkt dat de resultaten van actieven en postactieven nauwelijks van elkaar afwijken. Allen bij vraag zeven, over de aanvullende solidariteitseisen in verplichte beroepspensioenregelingen, lopen de meningen van de groepen wat uiteen. De postactieven hebben minder problemen met solidariteitseisen dan de actieven. Bovendien geven de actieven daarbij aan vaker tegen (aanvullende) solidariteitseisen te zijn.

BIJLAGE 8

Voorbeelden van bruto pensioenuitkeringen pensioenreglementen
1988 (bij 30 deelnemersjaren) en 2004 (bij 25 deelnemersjaren)¹

61

Pensioenreglement 1988	Zonder uitruil	50% uitruil NP	100% uitruil NP
FLP 55-60	59.107	59.107	59.107
FLP 60-65	51.924	51.924	51.924
Levenslang ouderdompensioen	35.443	39.873	44.303
Pensioenreglement 2004	Zonder uitruil	50% uitruil NP	100% uitruil NP
Variant A (standaard)²			
Uitruil op 55			
55-60	56.700	60.000	63.300
60-65	56.700	60.000	63.300
Levenslang ouderdompensioen van 65	34.700	38.000	41.300
Uitruil op 60			
55-60	56.700	56.700	56.700
60-65	56.700	60.500	64.400
Levenslang ouderdompensioen vanaf 65	34.700	38.500	42.400
Variant B³			
(Hoog/laag 100%-75%)			
Uitruil op 55			
55-60	61.200	64.900	68.700
60-65	61.200	64.900	68.700
Levenslang ouderdompensioen vanaf 65 jaar	29.400	32.200	35.000
Uitruil op 60			
55-60	61.200	61.200	61.200
60-65	61.200	65.000	68.900
Levenslang ouderdompensioen vanaf 65 jaar	29.400	33.200	37.000
Overige aanspraken pensioenreglement 1988			
Nabestaandenpensioen			
- ingegaan vóór 65 jaar deelnemer en nabestaande jonger dan 65 jaar	38.348		
- vanaf 65 jaar	24.810		
- ingegaan op of ná 65 jaar deelnemer	24.810		
Wezenpensioen	4.962		
Invaliditeitspensioen	59.072		
Overige aanspraken pensioen reglement 2004			
Nabestaandenpensioen			
- ingegaan vóór 55 jaar deelnemer, mits nabestaande jonger dan 65 jaar	38.489		
- ingegaan vóór 55 jaar deelnemer, vanaf 65 jaar nabestaande	24.743		
- ingegaan op of ná 60 jaar deelnemer	24.743		
Wezenpensioen	4.949		
Invaliditeitspensioen	59.383		

¹ De in deze tabel genoemde bedragen zijn voorbeelden: hieraan kunnen geen rechten worden ontleend.² Tussen 55-65 jaar wordt een "vast compensatiepensioen" toegekend ter grootte van 20% van de pensioengrondslag; het ná aftrek van de contante waarde van dit "compensatiepensioen" resterende pensioenkapitaal wordt omgezet in een gelijkblijvend levenslang OP met 70% nabestaandenpensioen.³ Tussen 55-65 jaar wordt een "vast compensatiepensioen" toegekend ter grootte van 20% van de pensioengrondslag; het ná aftrek van de contante waarde van dit "compensatiepensioen" resterende pensioenkapitaal wordt omgezet in een levenslang pensioen vóór en ná 65 jaar, dat qua hoogte in een verhouding staat van 100:75 (het nabestaandenpensioen blijft daarbij ongewijzigd).

BIJLAGE 9

Voor als het onverhoopt nodig is . . .

62

“Richtlijnen” voor deelnemers en hun nabestaanden, als steun bij het onafwendbare afhandelen van formaliteiten bij overlijden.

MAATREGELEN BIJ LEVEN

1. Overweeg of het nuttig c.q. noodzakelijk is een testament te maken. Hierbij wordt speciaal de aandacht gevestigd op het zgn. *langstlevende testament*. Voor inlichtingen over het opmaken van een testament kunt u de notaristelefoon bellen: 0900-3469393 of een notariskantoor in uw omgeving. Denk hierbij in voorkomend geval ook aan het opmaken van een samenlevingscontract en regel, indien nodig, de verzorging van uw kinderen na uw overlijden.

2. Stel giro - en bankrekeningen mede op naam van uw (huwelijks) partner, dit om te voorkomen dat deze rekeningen bij overlijden worden geblokkeerd; uw partner behoudt dan toegang tot die rekeningen.

Bij de Postbank geldt geen maximum bedrag waarover kan worden beschikt. Bij het postkantoor is de folder "handleiding voor nabestaanden" verkrijgbaar, waarin uitvoerig wordt beschreven hoe met de girorekening, of andere producten van de postbank, na het overlijden van een rekeninghouder moet worden gehandeld en bevat ook een formulier "kennisgeving van overlijden".

Heeft u relaties met meerdere banken dan is het raadzaam bij de betreffende bank naar de gehanteerde procedure en maximumbedragen te informeren.

3. Leg een map of ordner aan, waarin de volgende bescheiden kunnen worden opgeborgen:
 - a. pensioen c.q. uitkeringsbescheiden (ook die van de AOW) en de daarop betrekking hebbende brochures en mededelingen. Het op de pensioenen of uitkeringsbescheiden vermelde registratienummer is van belang bij alle correspondentie met de betrokken instanties.

Het kan zijn dat een vroegere werkgever een aparte pensioenregeling had doch dat een pensioenuitvoerder niet te vinden is bijvoorbeeld door naamswijziging. Of er hebben overdrachten plaatsgevonden door fusies of overnames. Deze zijn op te sporen via de Pensioen - en Verzekeringskamer (PVK), postbus 929, 7301 BD Apeldoorn. (internet: www.pvk.nl) Met een lijst van 1800 voormalige pensioenverzekeraars en hun rechtsopvolgers..

- b. familiepapieren, zoals geboorteakten, huwelijksakte, echtscheidingsakte, huwelijkse voorwaarden enz;
- c. belastingbescheiden en rekeningen, die voor de aangifte van de inkomsten - eventueel vermogensbelasting van belang zijn, een en ander betreffend hebbend op de afgelopen vijf jaar;
- d. lijst met bestaande giro-, bank-, spaar- en beleggingsrekeningen (handleiding!);
- e. lijst van verzekeringspolissen, aangeven welke polissen kunnen vervallen c.q. van kracht moeten blijven en waarbij een naamswijziging moet plaatsvinden;
- f. lijst van bezittingen en schulden, welke actueel moet worden gehouden;
- g. lijst van lidmaatschappen van verenigingen, eventueel aangeven welke voor de overblijvende partner niet meer van belang zijn;
- h. lijst van abonnementen op tijdschriften, periodieken of vakliteratuur, eventueel aangeven welke kunnen worden beëindigd;
- i. adressen en zomogelijk telefoonnummers van:
 - nabestaanden, familieleden, vrienden en kennissen, die in geval van overlijden moeten worden ingelicht;
 - banken en overige beheerders van uw bezittingen;
 - de Vereniging van Nederlandse oud-loodsens;
 - eventueel de loodsensociëteit.

BIJLAGE 9

Voor als het onverhoopt nodig is . . .

MAATREGELEN BIJ OVERLIJDEN

Bewaar alle rekeningen van de kosten die in verband met het overlijden worden gemaakt, deze zijn fiscaal aftrekbaar.

1. Inschakelen (huisarts, ziekenhuis) voor het opmaken van een verklaring van overlijden.
2. Waarschuwen van de / een uitvaartonderneming.
3. Aangifte van overlijden bij de afdeling burgerzaken van de gemeente van overlijden, voor het doen opmaken van een *akte van overlijden* (wordt veelal door de uitvaartonderneming verzorgd). Het is aan te bevelen daarbij direct de nodige afschriften van deze akte te laten maken voor de te vervullen formaliteiten.

Deze zijn nodig voor:

- het aanvragen van pensioen(en) bij BPL en SVB (Sociale Verzekeringsbank), voor AOW en / of Anw, BPFK en overige pensioenfondsen, deze te voorzien van het betreffende registratienummer van de overledene (het BPFK vraagt bovendien om een uittreksel uit het huwelijksregister van de gemeente waar het huwelijk is gesloten);
- notaris i.v.m. testament en akte van erfrecht;
- verkrijging van verzekeringsgelden enz.;
- belastingdienst met vermelding van sofí nummer;
- bank(en) met vermelding van rekeningnummer(s);
- (zorg)verzekeringen, met vermelding relatienummer(s) i.v.m. naamswijziging(en);
Hieraan zijn kosten verbonden, behalve voor het aanvragen van pensioen(en).

Deze zijn gratis verkrijgbaar (de gemeente zal daarop aantekenen "afgegeven ten dienste van het aanvragen van pensioen").

Een aantal maatregelen wordt ook wel door een uitvaartonderneming verricht en hierover wordt wel informatie gegeven.

4. Eventueel inschakelen van een geestelijk verzorger voor geestelijke bijstand en voor de verzorging van een kerkelijke plechtigheid.

5. Bericht sturen aan instanties die uitkeringen verzorgen (binnen 6 weken)

Hiervoor gebruik maken van de afschriften van de Akte van overlijden, deze te voorzien van het betreffende registratie / pensioennummer.

- a. voor ABP aspecten: ABP, Postbus 4888, 6401 JR Heerlen.

- b. voor BPL- gepensioneerden / (oud) registerloodsen:

*Stichting Beroepspensioenfondsen Loodsen (BPL)
Postbus 830 3000 AV Rotterdam.*

*bezoekadres - Seattleweg 7, havennummer 2801,
Pernis Rotterdam, telefoon: 010 4987451/ 52*

toezenden van:

- overlijdensbericht of annonce.
- uittreksel van het overlijdensregister;
- persoonsgegevens van degenen die recht hebben op weduwe / wezenpensioen van het BPL;
- opgave van (niet geblokkeerde) giro / bankrekening van de echtgeno(o)t(e);
- (eventuele) gegevens van ex-echtgenote;
- opgave door (oudere) wezen van:

- a. studieverklaring dagstudie;

- b. naam, voornamen, adres;

- c. giro / banknummer waarop het wezenpensioen gestort dient te worden (dit gebeurt rechtstreeks).

Opmerking : zo spoedig mogelijk na het overlijden van de deelnemer/ gepensioneerde wordt aan de weduw(e)(naar) netto een eenmalige uitkering toegekend van 1 / 6e deel van het laatstelijk voor de gepensioneerde geldende jaarlijkse ouderdomspensioen; het weduwepensioen bedraagt 70% van het jaarlijkse ouderdomspensioen.

BIJLAGE 9

Voor als het onverhoopt nodig is . . .

64

c. pensioen uit vorige dienstbetrekkingen

Als de overledene uit vorige dienstbetrekkingen een pensioen ontving, ook deze fondsen berichten i.v.m. een pensioen voor de overblijvende (huwelijks)partner zoals bijvoorbeeld:

*Het bedrijfspensioenfonds voor de Koopvaardij (BPFK) p/a PVF Nederland B.V. Postbus 9251 1006 AG Amsterdam; bezoekadres: Molenwerf 2-8 1014 AG Amsterdam tel: 020 674444
het BPFK schriftelijk of telefonisch in kennis stellen van het overlijden. Men krijgt dan een aanvraagformulier toegestuurd (men wenst: uittreksel uit overlijdensregister en uit huwelijksregister van de gemeente waar het huwelijk is gesloten).*

6. Indien de overledene bij vorige werkgevers een pensioenverzekering had en deze premievrij is gemaakt (zgn. slaper), moet ook deze uitkering aldaar worden aangevraagd.

7. AOW pensioen

a. indien de overledene een AOW pensioen genoot, en in Nederland woonachtig was, moet van het overlijden zo spoedig mogelijk bericht worden gegeven aan het districtskantoor van de Sociale Verzekeringsbank (SVB) in het ressort, waarin de woonplaats van de overledene is gelegen.

b. voor het buitenland moet het kantoor Buitenland van de SVB worden ingelicht. (en registratienummer) Adres: postbus 7105, 1017 JC Amsterdam (tel: 020 5400400).

8. Alle maatschappijen waarbij verzekeringen zijn afgesloten dienen van het overlijden in kennis te worden gesteld. Hierbij vermelden de polisnummers alsmede namen en adressen van de nabestaanden.
Nagaan of er nog lopende verzekeringen zijn die premievrij worden bij overlijden. Zonodig de verzekeringadviseur raadplegen.

a. voor polissen die van kracht blijven, b.v. brandverzekering, huis, inboedel, auto, boot, caravan, e.d. dient naamswijziging plaats te vinden (denk ook aan 'groene kaart' bij autoverzekering);

b. ziektekostenverzekeringsmaatschappij inlichten;

9. Bij eigendom woning via de gemeente bij het kadaster het huis op eigen naam laten registreren. Hieraan zijn kosten (geen overdrachtskosten) verbonden maar het is belangrijk als het eigen huis later verkocht gaat worden.

10. Indien men een hypotheek heeft op het huis, verdient het aanbeveling de hypotheekakte te controleren of daarin een clause is opgenomen waarin bepaald is dat bij overlijden van de echtgenoot of partner de hypotheek wordt (of kan worden) beëindigd.

11. Tevens nagaan of in verband met het overlijden nog andere lopende financiële verplichtingen komen te vervallen.

12. Zeg eventueel abonnementen op van tijdschriften, periodieken, vakliteratuur en lidmaatschappen van verenigingen die niet meer van belang zijn voor de overblijvende partner.

13. Bezien of eventueel het paspoort van de overgebleven (huwelijks)partner moet worden gewijzigd. Mocht u onverhoopt iets overkomen (b.v. tijdens verblijf in het buitenland) dan is men op de hoogte van uw situatie.

14. Ga na of het mogelijk is verlaging van bepaalde tarieven aan te vragen, zoals reinigingsrechten en milieubelasting, indien na overlijden een éénpersoons huishouding wordt gevoerd. Deze regelingen verschillen per regio / gemeente.

BIJLAGE 9

Voor als het onverhoopt nodig is . . .

Daar door het overlijden een deel van het inkomen wegvalt, bestaat de kans dat men op grond van het (lagere) gezinsinkomen in aanmerking komt voor subsidieregelingen, studievergoedingen e.d.

15. Beschikt men over een auto:

- blijft deze in gebruik dan kentekenbewijs over laten schrijven / naamswijziging;
- wordt deze niet meer gebruikt, dan bericht sturen van overlijden naar Centraal Bureau motorrijtuigenbelasting, Postbus 9054, 7300 GS Apeldoorn, en verzoeken om terugstorting van teveel betaalde motorrijtuigenbelasting.
- bij verkoop van de auto: zie op het bij de auto behorende 'overschrijvingsbewijs' welke handelingen nodig zijn voor overdracht aan de nieuwe eigenaar.
- wordt de auto niet verkocht doch gesloopt dan dienen de, bij de auto behorende, documenten binnen 20 dagen te worden opgestuurd aan: Rijksdienst voor het Wegvervoer, Skagerak 10, 9642 CZ, Veendam. Belasting blijft verschuldigd zolang de auto niet op een andere eigenaar is overgegaan en zich op de openbare weg (ook parkeerplaats) bevindt.

16. Behandelende artsen (huisarts, specialisten en tandarts) van overlijden in kennis stellen.

17. De Algemene Nabestaandenwet (Anw).

Sinds 1 juli 1996 is de Algemene nabestaandenwet (Anw) van kracht. Deze wet regelt het recht op een Anw nabestaandenuitkering voor mannen en vrouwen van wie de (huwelijks)partner op of na 1 juli 1996 is overleden. In de Anw is ook het recht voor wezen en halfwezen geregeld.

De Anw wordt evenals de AOW uitgevoerd door de Sociale Verzekeringsbank (SVB).

18. Ongewenste reclame aan overledenen stopzetten.

U kunt via de info filter van de Stichting Zelfregulerend Dialogue Marketing (SZDM) de adresgegevens van overledenen uit gegevens bestanden laten verwijderen. Door de infofilter wordt ongewenste reclame via post, telefoon, SMS, e-mail en marktonderzoek tegengegaan.

De SZDM werkt samen met een aantal brancheverenigingen. Aanmelden voor de infofilter kan op de volgende manieren:

- Post: infofilter, antwoordnummer 660, 1000 TL Amsterdam
- Internet: www.infofilters.nl

BIJLAGE 10

Het Nederlands erfrecht

66

Met ingang van 1 januari 2003 verandert het Nederlandse erfrecht.

Langstlevende beter verzorgd

Het nieuwe erfrecht zorgt er voor dat de langstlevende echtgenoot (hierna daaronder ook te verstaan de echtgenote) financieel beter verzorgd achterblijft dan tot nu toe het geval is. De wijzigingen van het erfrecht betreffen ook de rechten van kinderen van de erflater. Die worden méér aan banden gelegd. Daarmee wordt aangesloten bij de praktijk van vandaag. Het meest voorkomende testament was het ouderlijke boedelverdelingstestament, waarmee de langstlevende-echtgenoot de goederen van de nalatenschap krijgt. In het nieuwe erfrecht geldt de zogenaamde "wettelijke verdeling" gebaseerd op de OBV waarbij de langstlevende van rechtswege de hele nalatenschap verkrijgt en de kinderen een geldvordering op de langstlevende verkrijgen ter grootte van hun erfdeel. De kinderen kunnen hun erfdeel pas opeisen na overlijden of faillissement van de langstlevende echtgenoot. Het nieuwe erfrecht legt met ingang van 1 januari 2003 dus in de wet vast wat tot dan toe bij testament kon worden geregeld. Van die nieuwe wettelijke regels kan dan weer bij testament worden afgeweken. Voor zover in dit verband van belang: het nieuwe erfrecht regelt ook situaties waarbij de overledene een eigen bedrijf of praktijk uitoefende en een van de nabestaanden het bedrijf voortzet. In dit geval wordt onder het nieuwe erfrecht de continuïteit van het bedrijf beter gewaarborgd dan onder het oude recht het geval was.

Versterf- en testamentair erfrecht

Het nieuwe erfrecht maakt, evenals het huidige recht, verschil tussen wettelijk erfrecht, ook genoemd erfrecht bij versterf of versterferfrecht (regelend het recht of de rechten op een nalatenschap wanneer geen testament is gemaakt) en testamentair erfrecht (dat wil zeggen het recht dat van toepassing is wanneer wel een testament is opgemaakt en daarin is afgeweken van de regels die standaard gelden).

De hoofdpunten van het wettelijk of versterferrecht zijn vanaf 1 januari 2003 de volgende:

- Als de erflater getrouwd is en geen kinderen heeft,

is de echtgenoot de enige erfgenaam.

- Is een erflater niet getrouwd, maar heeft hij of zij wel kinderen, dan zijn de kinderen de erfgenamen en erven die ieder een gelijk deel.
- Heeft een erflater een echtgenoot en kinderen, dan erft de echtgenoot samen met de kinderen ieder een gelijk deel. De wettelijke verdeling is dan van toepassing.
- Heeft een erflater geen echtgenoot en geen kinderen, dan erven de ouders en de (half)broers en (half)zusters. Is een broer of zuster al eerder overleden, dan komen diens kinderen (de neven en de nichten van de overledene) daarvoor in de plaats.
- Heeft een erflater geen echtgenoot, geen kinderen, geen ouder en geen broers of zusters, dan erven de grootouders. Als die al gestorven zijn, komen hun kleinkinderen (ooms, tantes, neven en nichten) daarvoor in de plaats. Zijn ook deze allemaal gestorven, dan komen de overgrootouders met hun afstammelingen aan bod.
- De positie van geregistreerde partners is erfrechtelijk dezelfde als die van gehuwden. Voor echtgenoot kan dus behalve 'echtgenote' ook gelezen worden 'geregistreerde partner'.

Testamentaire uitsluiting

In een testament kan een erflater deze wettelijke verdeling aanpassen of zelfs helemaal uitsluiten. Ook kan hij / zij in een testament een stiefkind tot erfgenaam benoemen en betrekken bij de wettelijke verdeling. Het stiefkind krijgt dan dezelfde positie als een eigen kind van de erflater. Volgens het wettelijke of versterf-erfrecht erft een kind immers niet van een stiefouder. Het is mogelijk een echtgenoot bij testament te onterven. Dat kan nu al en dat kan na 1 januari 2003 nog steeds. Maar onder het nieuwe recht zijn de gevolgen van onterving van de echtgenoot verzacht. De onterfde kan aanspraak maken op een 'passend verzorgingsniveau', bijvoorbeeld het recht van 'vruchtgebruik' van de echtelijke woning. Als het nodig is, kan de onterfde dan in de gemeenschappelijke woning blijven wonen, ook al is hij / zij onterfd. Afhankelijk van de financiële omstandigheden kan hij / zij ook het gebruik van andere goederen uit de nalatenschap opeisen.

BIJLAGE 10

Het Nederlands erfrecht

Onterven van de kinderen

Ook de kinderen kunnen bij testament worden onterfd. Ze kunnen daarmee akkoord gaan en krijgen dan niets uit de nalatenschap. Maar ze kunnen ook een beroep doen op hun 'legitieme portie', waardoor ze een vordering op de erfgenamen krijgen. Een kind heeft altijd recht op de helft van de waarde van het erfdeel dat het zou hebben gekregen als er geen testament gemaakt zou zijn. Onterving kan dus nooit de 'legitieme portie' betreffen. Soms spreken echtgenoten af dat als de één overlijdt de ander de gemeenschapelijke bezittingen in eigendom krijgt. Die overdracht van goederen kan tegen een vergoeding van de waarde ervan of 'om niet' (gratis). Zo'n overeenkomst heet een verblijvingsgeding. Vaak gaat het daarbij om twee mensen die samenwonen en samen een huis en/of inboedel hebben. Voor mensen die geen verblijvingsbeding hebben gesloten, maar die wel samenwonen en gemeenschappelijke goederen bezitten is het van belang een samenlevingsovereenkomst aan te gaan en een testament te laten opmaken.

Schenking

Bij de invoering van het nieuwe erfrecht veranderen ook de wettelijke regels voor schenkingen. Vóór 2003 moesten schenkingen meestal in een notariële overeenkomst worden vastgelegd. Nu vervalt deze eis. Alleen een schenking of gift die pas wordt gedaan als iemand is overleden, moet notarieel worden vastgelegd. Gebeurt dat niet, dan vervalt de schenking of gift bij het overlijden en bestaat er dus geen recht op. Een erfgenaam heeft de keus de nalatenschap te aanvaarden of te verwerpen, dan wel 'beneficiair' te aanvaarden (in gewoon Nederlands: aanvaarden onder beding van boedelbeschrijving). Aanvaarding zonder meer betekent dat ook de eventuele schulden van de nalatenschap moeten worden betaald, zelfs als die meer bedragen dan de bezittingen. Beneficiair aanvaarden of aanvaarden onder beding van boedelbeschrijving wil zeggen dat de nalatenschap alléén wordt geaccepteerd als er een positief saldo bestaat. Verwerpen of beneficiair aanvaarden moet schriftelijk worden vastgelegd en wel door een verklaring af te leggen voor de griffie van de rechtbank. Van een overlijden maakt een notaris een akte op waarin staat wie

de erfgenamen zijn (een verklaring van erfrecht). Met deze verklaring kunnen erfgenamen aantonen dat zij recht hebben op een banktegoed van de overledene, bijvoorbeeld om daaruit ziektekosten en kosten van begravenis of crematie te betalen. Voordat een notaris zo'n verklaring van erfrecht afgeeft moet hij een onderzoek instellen, onder andere bij de burgerlijke stand en bij het Centraal Testamenten-register dat wordt bijgehouden door het Ministerie van Justitie.

Rompslomp

Een overlijden brengt verdriet en emotie; de afwikkeling van een nalatenschap met alles wat daar aan vast zit brengt rompslomp mee. Het is in alle gevallen -voor en na een overlijden- raadzaam en vaak zelfs nodig een notaris te raadplegen. Geeft men er de voorkeur aan de afwikkeling van een nalatenschap in handen te geven van een daartoe aan te wijzen derde, een 'executeur testamentair', dan kan dat met ingang van 1 januari 2003 alleen nog bij testament.

Bron: documentatie van het Ministerie van Justitie, directie, Voorlichting, afdeling Interne en Externe Communicatie, en de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie.

ENKELE BEGRIPPEN UIT HET ERFRECHT

Aanvaarden

Het accepteren van een erfdeel, inclusief de schulden. Hierdoor wordt iemand erfgenaam.

Beneficiair aanvaarden

Dit is een bijzondere manier van accepteren van een erfdeel. Er moeten bepaalde formaliteiten worden vervuld. Als er niet voldoende bezittingen zijn om de schulden te betalen, hoeft de erfgenaam het tekort niet zelf bij te betalen.

Bewind

Periode waarin het erfdeel wordt beheerd door iemand anders (de bewindvoerder). Een erfgenaam kan dan niet zelfstandig beschikken over de geërfde goederen (vaak gebonden aan leeftijdsgrenzen).

BIJLAGE 10

Het Nederlands erfrecht

68

Codicil

Een wilsbeschikking die niet door de notaris wordt opgemaakt. Het moet een zelf geschreven en ondertekend document zijn. Het codicil is geschikt voor het vermaken van bepaalde kledingstukken, sieraden of inboedelgoederen.

Erfdeel

Dat deel van de nalatenschap waar een erfgenaam recht op heeft.

Erfenis

Dit is geen juridische term, maar een term die vaak wordt gebruikt voor het erfdeel waar iemand recht op heeft. Hij wordt ook gebruikt als een ander woord voor nalatenschap.

Erfgenaam

Degene die recht heeft op (een deel van) de nalatenschap van de erflater.

Erflater

De overledene die geld, goederen en/of schulden na-
laat.

Erfrecht

Het geheel van rechtsregels en wetsbepalingen dat de overgang van de nalatenschap op de erfgenamen re-
gelt.

Vereffenaar

De persoon die door de rechter wordt aangewezen om de nalatenschap af te wikkelen, als de erfgenamen niet gevonden kunnen worden. Soms kan ook een erfge-
naam vereffenaar zijn.

Verklaring van erfrecht

Verklaring waarin staat wie de erfgenamen zijn, afge-
geven door een notaris.

Versterkerfrecht

Erfrecht dat geldt als iemand geen testament heeft ge-
maakt. Hiervoor wordt ook de term wettelijk erfrecht
gebruikt.

Verwerpen

Het niet accepteren van een erfdeel, er afstand van
doen.

Vruchtgebruik

Het recht om goederen van een ander te gebruiken.

Wettelijke verdeling

De langstlevende echtgenoot krijgt de nalatenschap.
De kinderen krijgen een geldvordering ter grootte van
hun erfdeel. Deze geldvordering is opeisbaar bij het
overlijden van de langstlevende echtgenoot.

Wilsbeschikking

Een regeling die iemand maakt om te bepalen wat
erna zijn overlijden moet gebeuren (ook wel uiterste
wilsbeschikking genoemd).

Wilsrecht

Het recht dat een kind heeft goederen uit een nalaten-
schap in eigendom te krijgen wanneer er sprake is van
stiefamilie.

Nadere inlichtingen:

- Ministerie van Justitie, postbus 20301, 2500 EH
Den Haag, telefoon (070) 370 68 50, maandag tot
en met vrijdag van 9.00 tot 17.00 uur; internet:
www.justitie.nl, e-mail: voorlichting@minjus.nl
- Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie, post-
bus 16020, 2500 BA Den Haag, telefoon (0900)
346 93 93 (€ 0,25 per minuut), maandag tot en
met vrijdag van 9.00 tot 14.00 uur; internet:
www.notaris.nl.
- Belasting en erven 2002 en Belasting en schen-
king 2002, brochures van de Belastingdienst, te
bestellen via Belasting Telefoon Particulieren:
0800 -0543, van maandag tot en met donderdag
van 8.00 uur tot 22.00 uur en op vrijdag van 8.00
uur tot 17.00 uur of via internet: [www.belasting-
dienst.nl](http://www.belasting-
dienst.nl).

70

